

A vibrant nighttime photograph of a festival. In the background, the illuminated Gothic architecture of a large cathedral, likely St. Lawrence's Church in 's-Hertogenbosch, stands against a dark blue sky. The foreground is filled with a dense crowd of people. A prominent feature is a large, multi-tiered wooden structure with a white canopy, where many people are sitting and talking. To the left, a tall, illuminated metal structure with a circular fan-like top is visible. The scene is lit with warm festival lights and string lights, creating a lively atmosphere.

**BOU
LEV
ARD**
THEATERFESTIVAL
'S-HERTOGENBOSCH

Herinneringsboek 2018

Pile-en-Face | The sum of what we do

Onze vingerafdruk

Theaterfestival Boulevard 's-Hertogenbosch heeft een herkenbare vingerafdruk. Je vindt hem op ons programma, maar ook op je herinneringen. Zo ziet ie eruit.

Boulevard is een zuidelijk en zinnelijk zomerfestival. Een ritueel, dat zich elk jaar op zo'n twintig locaties in en om de stad voltrekt. Festivalharten zijn de Parade en het Josephkwartier. Elf dagen lang bieden we theater, dans, muziek[theater] en interdisciplinaire kunstvormen. Wij tonen werk van dichtbij en verder weg: publiek krijgt de kans opmerkelijk werk van binnen en buiten Europa te zien. Tegelijkertijd blijven we trouw aan makers uit Nederland en Vlaanderen uit verschillende generaties. Met enkelen van hen heeft Boulevard meerjarige samenwerkingsverbanden.

Onmisbaar

Wij geloven dat kunst onmisbaar is voor onze democratie en rechtstaat. Zij geeft stof tot nadenken, maar ook de moed en verbeelding om complexe maatschappelijke opgaven aan te gaan. Bovendien biedt Boulevard kans op ontmoeting, feest en vrolijkheid. Want er valt iets te vieren: de vrijheid om onszelf en anderen beter te leren kennen.

Na vierendertig festivaledities is ons publiek groot, veelzijdig en onverkort nieuwsgierig. Wij vinden dat iedereen aan dit festival moet kunnen deelnemen. Omdat kunst mensen in beweging brengt, zowel individueel als gezamenlijk. Niet alleen wij laten vingerafdrukken achter. Ook onze bezoekers. In theaterzalen, op locaties, in tenten en op de hagelnieuwe *Block Boxes*. Op stoelen, glazen en in de festivalbus. Maar vooral op toegangsbiljetten: in 2018 verkochten we 55.000 kaartjes. Het aantal bezoekers bedroeg naar schatting 140.000.

Team Theaterfestival Boulevard 's-Hertogenbosch

Inhoudsopgave

4	Onze vingerafdruk
10	Het alfabet van de verwondering
14	What you see is what you guess
16	Performing Gender
22	Het misleide oog en oor
26	De kunst van kippenvel delen
30	Boulevard op locatie
38	Ode aan de negende letter
42	Vonk en Vlam
46	Campagne
48	Blij met Block Box
52	Some like it hot
54	Gesprek van de Dag
58	Take me by the hand
60	Radna Fabias & Tilt & Boulevard
62	Meemaken, erbij zijn
68	Schouder aan schouder
80	Ze zeggen
84	De elfde dag
88	Postscriptum
92	Talentontwikkeling
94	Vrijwilligers
96	Stichting Vrienden Theaterfestival Boulevard
98	Vrienden
100	Subsidiënten / Begunstigers / Partners en Culturele Partners
102	Organisatie

hetpaleis / Miet Warlop | Big Bears Cry Too

MAKERS EN GEZELSCHAPPEN IN 2018

Het alfabet van de verwondering

4hoog | Stekeblind
Alexandra Broeder / Willemijn Zevenhuijzen | Solaris
Amy Egbers | Bloedkring
Anna van der Kruis | Dicht bij Anna
Anne Nederhoed
April van Amelsvoort | Dag
Arno Schuitemaker | The Way You Sound Tonight
Banner
Benjamin Vandewalle / Platform-K | Common Ground
Benjamin Verdonck / Lucas van Haesbroeck | Waldeinsamkeit
BonteHond | IK
BREI / STIP theaterproducties | Superoma
Charlotte van Otterloo | Dromoscopen
Cie. Perelman | Buik
Cloud Cukoo
CLUB GEWALT presenteert Herr Hamschterfleisch und band | Wir sind Amazone
Cora Burggraaf | Stabat Mater | Miroir de peine et d'amour
Daniel Mariblanca | 71BODIES 1DANCE | expositie | Black Little Boxes
Danstheater Aya/BackBone / Alida Dors | Bronsttijd
Dario Tortorelli | Atelier: TRANSMOTION
De Dansers | Shake Shake Shake
De Warme Winkel / Nederlands Kamerkoor | Gesualdo
Diverse artiesten | De Nachtsessies
Dorien van Gent | Papa was a Rolling Stone
Dries
Efecto R. / Clara Cortes Soler | It is there. Around the corner
ERT Fondazione / Compagnia Pippo Delbono | Orchids
Espen Hjort / Theater Utrecht | Goat Song
Etan Huijs
EUT
Eva Goudsmit | De grijze heren
Eva Kahan | Frida!
Familiar Faces | Not sure where this came from
Firma Draak | Japanse Meisjes
Florian Myjer | Oliver
Fux Taxidios
Gabrielle Logister | PARKA
Geert Hautekiet | Palm!
Grupo Impacto | Très Gritos
Guilherme Miotto / Corpo Máquina | .Ball
Hannah Zwaans en Margot Kerstens | Ehm
Het Houten Huis / De Noorderlingen | Valavond

hetpaleis / Miet Warlop | Big Bears Cry Too
House of Nouws | Het beste idee voor iedereen
Igor & Moreno | Andante
ISH / Shailesh Bahoran | Ignite
Jija Sohn | Kyabajo
Johan Simons / Elsie de Brauw / Erwin Mortier |
Verboden Gebied: Vrouw in Niemandland
Judith Rosema | Het Inkt Atelier: workshop voor kinderen
Jules Keeris | De Winter onder de Tafel
Julie Cafmeyer | Atelier: My erotic performance
Julie Cafmeyer | Is this porn? No, this is love
Kamagurka | Voorbij de grenzen van de ernst
Katja Heitmann | The Anti-Algorithm
Kim Jomi Fischer & Marta Alstadsæter | Engel
Kirsten van Teijn | Nobel
Komodo
Kristel van Issum | Stabat Mater | #Catalog of Shadows
Kunstbende Noord-Brabant | Best of
La Bella Tour
La Contrebande | Bal Trap
La Macana | VEN
Laika | Cantina
Leadbeaters
Lisaboa Houbrechts / Kuiperskaai | 1095
Liz Aggiss | Slap and Tickle
Lost Dog / Ben Duke | Juliet and Romeo
Louis Vanhaverbeke / CAMPO | Mikado Remix
Lucas de Waard | De Waard en zijn Gasten XL
Luit Bakker | 06-82087445
Mardulier & Deprez | Pulsstudie
Maria Sartzetaki | Siberia
Marieke Schellekens | Wat je ziet is wat je maakt
Marte Boneschansker | Bloos
Martijn Crins / Rogier Schippers / De Lekkere Man | Slachtsessies
Martijn van de Zande | De TLKSHW
Mercy John [solo]
Minoux | Atelier: Minoux zwiert met moeder
Minoux | Preview: Een levensverlengend dance-event
Mounir Samuel | Atelier: En toen schiep God Mounir
Mugmetdegoudentand / Frascati Producties / Davy Pieters | The Gentle Woman
Muziektheater Transparant | Les Âmes Perdues
Nazmiye Oral en gasten | Gesprek van de dag

Nina de la Parra | Thou shalt love thy self
NTGent / Milo Rau | **Compassie. De geschiedenis van het machinegeweer**
OT Rotterdam / Kaatje Kooij | Cloyne. A Sound of Spaces in Between
Patricia Okenwa | Stabat Mater
Performing Gender | Vijf miniaturen en een gesprek
Peter van der Heijden | Broer
Pile-en-Face | The sum of what we do
Puerto Candelaria
Radio Brugwachter | Live Radio: Wà ter gebeurt
Ray Romijn
Rita Hoofwijk | facing faces
Roeland Fernhout en Marlies Heuer | De Voorleessessies
Sally Dansgezelschap | Woest
Schippers&VanGucht | Warnet
Schweigman& | DREEF
Shanti Straub | DAAR DOOR
Siamese Cie / Koen Augustijnen / Rosalba Torres Guerrero | [B] - Boxing Dance Project
Sofie Palmers en Katrien Pierlet | Blanche en Forza [een kakafonie]
Steffen Morrison
Suze Milius / Het Zuidelijk Toneel | TALK SHOW
Sven Ratzke | STARMAN
Sytske van der Ster | Hold On
Tabea Martin | Pink for Girls & Blue for Boys
TeaTime Company | Stick-Stok
Témé Tan
The Akulas
The Kik | The Kik Hertaalt!
The Spunyboys
The100Hands | In the Midst of Everything
The100Hands | 25Feet
Theater Artemis / Het Houten Huis | Echte vrouwen joggen in regenpak
Them Lewis Boys
Theun Mosk | Block Box
Third Space / Lotte van den Berg | Dying Together
Toneelmakerij | Eet je bord leeg
United Cowboys | In Case
Untamed | Raizes
Vincent de Rooij / Daan Mathot | AF
Vurro
Wild Vlees / Frascati Producties | Dear friend, wolves have always eaten sheep
Yorick van Norden
YVI

What you see is what you guess

Donderdag 11 januari 2018, zo rond het middaguur. In Café De Unie zitten twee teamleden van Theaterfestival Boulevard boven een uitsmijter – zo’n gebakken ei, geen kleerkast. Ze praten over verwarring. Of preciezer: over identiteit.

Het peper en zout roeren ze niet aan. De gedachtewisseling is al pittig genoeg. Ze gaat over wie je bent, hoe je jezelf ziet en bij welke groep je hoort. Drie kwartier later. Tussentijdse conclusie boven lege borden: de uitgesprokenheid waarmee onze ouders en voorouders identiteitsvragen konden beantwoorden, lijkt te verdwijnen. De overzichtelijkheid, die identificatie ooit vergemakkelijkte, sijpelt weg. Grenzen vervagen op alle vlakken: sociaal, cultureel, economisch. Maar ook fysiek zijn grenzen stippelijntjes, in weerwil van de duizenden medewerkers waarmee de Europese Unie haar grens-

bewakingsorganisatie Frontex gaat uitbreiden.

Alles beweegt en verandert. Net als je identiteit, die niet onwrikbaar vastligt. Waaruit ie zoal bestaat? Enkele antwoorden bij de koffie in Café De Unie:

Man, vrouw. Of iemand in het niemandsland tussen die twee geslachten. Zwart, wit. Of getint, zoals het heet – een huid van glas.

Theïst, atheïst. Of agnosticus, in de erkenning dat je niet weet of er een hogere macht bestaat. Nederlander, niet-Nederlander. Of half Marokkaans, Turks, Azerbeidzjaans of een van de honderdvierennegentig andere nationaliteiten in de wereld.

Jong of oud. Of geestelijk en fysiek het een en het ander.

Hetero of gay. Of indachtig LHBT op onderzoek

in het alfabet van de seksualiteit. Conservatief, vooruitstrevend. Of ontsnapt aan elke gemakzuchtige indeling.

Identiteit is een complex vlechtwerk, dat zowel stevige knopen als losse draden kent. Eén zekerheid: je doet de ander – maar ook jezelf – tekort als je hem /haar op grond van eerste indrukken en aannames denkt te kennen.

Ook in 2018 moedigt Theaterfestival Boulevard aan om scherper te kijken dan wat je in eerste instantie waarneemt. Langer, onbevanger. Aan die honger naar het onbekende komt het festival met diverse programma-onderdelen tegemoet. De gemeenschappelijkheid: *what you see is what you guess*.

P.S. Was het wel een uitsmijter?

Liz Aggiss | Slap and Tickle

Performing Gender

**Ambitie is een vrouwelijk woord. Dans is mannelijk. Project onzijdig.
In *Performing Gender: Dance makes differences* versmelten ze met elkaar.
Boulevard neemt deel aan dit uitdagende Europese dansproject.**

Performing Gender: *Dance makes differences* is een onderzoek naar gender, identiteit en / of seksuele voorkeur. Het veelomvattende project telt vijf choreografen, vijf dramaturgen en vijftig dansers uit vijf landen – Spanje, Slovenië, Engeland, Italië en Nederland. More high fives: de betrokkenen rekken in vijf trainingsweken de grenzen van het vertrouwde op, zowel in hun denken over gender als in hun bewegingstaal. De trainingsweek is tijdens Theaterfestival Boulevard dat – samen met DansBrabant – de Nederlandse partner in dit project is. Deze periode kent twee kanten. De ‘achterkant’ behelst het onderzoeksproject, ontmoetingen met makers uit het festival en de gesprekken met onder anderen internationale programmeurs en deelnemers aan

de workshop *Theater [mee]maken* – zie ook pag. 68. De ‘voorkant’ bestaat uit solo-presentaties aan het festivalpubliek in de Bank van Leening, een optreden tijdens de *Nachtsessies* en deelname aan het *Gesprek van de Dag* in het Josephkwartier. Ook de performance *Kyabajo* van Jija Sohn is openbaar, eveneens onder de vlag van *Performing Gender: Dance makes differences*. Na Boulevard 2018 zet *Performing Gender* vervolgstappen. In het najaar vindt in alle vijf partnersteden een workshop rond de thema’s gender en activisme plaats. Tien jonge Nederlandse dansers gaan bij DansBrabant in Tilburg aan de slag. Onder leiding van de Italiaanse choreograaf Roberta Racis en de Nederlandse dramaturg Nina Aalders werken ze aan *Love Rituals*, een bezwerend ritueel over zelfbeschikking, dat zowel heilig als hedonistisch en humoristisch is. Het leidt tot een presentatie in De Nieuwe Vorst in Tilburg.

SLAP AND TICKLE | LIZ AGGISS

Ze is vijfenzestig, maar tilt uitdagend haar rok op. “Let’s have a party”, neuriet Liz Aggiss. Brexit hoeft seksueel verkeer met het vasteland allerm minst uit te sluiten, lijkt haar grondhouding.

Dat onderstreept ze met erotische cadeaus en wulpse aftelrijmpjes. Maar schijn bedriegt. Want onder alle juicy joy ritselt protest tegen vooroordelen over vrouwen – vooral vrouwen met een ouder lichaam. *Slap and Tickle* verenigt zwarte humor, anarchie en het maatschappelijke debat over vrouwen en lichamelijke taboes in een hedendaagse dansperformance. Een overtuigende solo van Liz Aggiss die niet alleen choreograaf en dansfilmmaker is, maar ook emeritus hoogleraar aan de Visual Performance University of Brighton.

EN TOEN SCHIEP GOD MOUNIR | MOUNIR SAMUEL

In zijn openhartige theatersolo *En toen schiep God Mounir* onderzoekt de Egyptisch-Nederlandse theatermaker Mounir Samuel tevens politicoloog, publicist, blogger en vlogger – de ware vrijheid en wat hem die waard is.

Wie zijn levensloop kent, durft te vermoeden dat die vrijheid hem mateloos lief is. Tussen 2011 en 2015 kwam hij tweemaal uit de kast. Eerst als prominente biculturele, religieuze lesbische en later als gender-queer man.

Niet alleen in zijn *Atelier*-voorstelling bewijst Mounir een uiterst interessante maker te zijn. Ook in zijn keuze voor de *Voorleessessies*, de intieme en sterk gewaardeerde dagelijks leesbijeenkomst in de open lucht. Tien dagen lang laten de acteurs Roeland Fernhout en Marlies Heur fragmenten uit favoriete boeken en geschriften van Boulevard-makers horen. De voorleeskeuze van Mounir: de nieuwtestamentische tekst *Romeinen 6* – over god en liefde – en *Korintiërs 1:13*, waarin Mounir steun vindt voor zijn overtuiging dat alle oordelen over *gender* in de maatschappij haaks op Gods woord staan.

KYABAJO | JIJA SOHN

Choreograaf en performer Jija Sohn werkte vijf jaar als *kyabajo* in Tokyo. Haar taak: uitgeputte zakenmannen van hun stress verlossen. Voor verkwikking zorgen de intelligente gesprekjes, het tijdig bijge vulde glas en haar achteloos strelende hand. Met de verdiensten bekostigde Jija een deel van haar kunstopleiding.

Haar performance *Kyabajo* voert ze uit in de Orangerie, de voormalige Sint Josephkerk. Exacte locatie: het altaar. De bezoekers, die in het middenschip zitten, verleidt Jija Sohn met haar spel van onderdrukking, macht en bevrijding.

Jija Sohn | Kyabajo

71BODIES 1DANCE | DANIEL MARIBLANCA

Op Boulevard 2017 imponeerde de Catalaanse danser en choreograaf Daniel Mariblanca met zijn compromisloze solo *WOMAN*. Transman Daniel liet zien dat de relatie tussen gender en sekse niet zo vanzelfsprekend is. Ook in 2018 onderzoekt hij die discongruentie – of op z'n zachtst uitgedrukt: het inzicht dat gender minder binair is dan we denken. Op Boulevard toont hij *71BODIES 1DANCE*, een krachtig project dat een danssolo, film en fotografie omvat. Hij putte uit zijn ontmoetingen met eenenzeventig transgenders uit Noorwegen, Zweden, Spanje en Denemarken. Een poëtisch, [onder]zoekend, sociaal en politiek belangrijk project, dat getoond wordt in het kader van *Performing Gender*.

PINK FOR GIRLS & BLUE FOR BOYS | TABEA MARTIN

Soms zie je ze nog: heterostellen in een identiek keek jack uit het rek van een ANWB-winkel. Unisex, heette die textiele gelijkvormigheid in de vorige eeuw. Ook in de jeugddansvoorstelling *Pink for Girls & Blue for Boys* van de Nederlands-Zwitserse choreograaf Tebea Martin dragen de dansers – twee mannen, twee vrouwen – dezelfde kleding. Een ode aan genderneutraliteit? Aanvankelijk niet: de vier spelen het klassieke spel van aantrekken en afstoten. Ook duelleren ze in kracht, lef en lenigheid, waarbij man/vrouw-clichés gloriëren. Maar dan kantelt de overzichtelijkheid. Heupwiegende mannen, die elkaar kussen. Handdoeken die voor extra bobbel onder het terlenka zorgen. Langzaam verdampen de genderverschillen. Hier is ieder wie zij is en wie zij wil zijn. In een walm van vers gepofte popcorn gaan alle remmen los, wat een absurdistische verkleed- en dolpartij met piepschuim, plastic, bollen wol en pakken melk oplevert. Blauw en roze? Geen kleurkorsetterij in deze dansvoorstelling, die zachtvaardig, scherp en geestig is. Bovenal: de remmen los, wars van politieke correctheid.

STARMAN | SVEN RATZKE

Blackstar heette het laatste studio-album van David Bowie, dat op 8 januari 2016 – twee dagen voor zijn dood – verscheen. Maar licht blijft hij geven, bewijst talentemmer Sven Ratzke. Zijn muzikale ode aan Bowie doet recht aan de kameleonische icoon die heel zijn carrière met gender speelde.

WIR SIND AMAZONE | CLUB GEWALT

Het roezige en theatrale concert *Wir sind Amazone* van het Rotterdamse gezelschap Club Gewalt bespeelt het hoogste podium: de theatertent negen meter boven het festivalplein. Een energieke voorstelling over een vergeten vrouw die een nieuwe identiteit baart. De vijf performers maken korte metten met roestige man/vrouwbeelden.

Groen licht voor ontregelaars

Ze hebben een zwak voor ontregeling, experimenteren met vorm en bieden groenezepige logica. "What you see is what you guess!", hoor je Miet Warlop en Louis Vanhaverbeke in koor roepen. Twee jonge Vlaamse makers, in een eeuw waarin zijn en schijn met elkaar vervloeien.

BIG BEARS CRY TOO | MIET WARLOP

De Vlaamse theatermaker Miet Warlop dankt internationale lof aan haar originele beeldkracht, dwarse dramaturgie en ongerijmde humor. Al drie jaar stond ze op het verlanglijstje van Boulevard. A wish came true: de Nederlandse première op Boulevard 2018 van haar eerste jeugdproductie. De bezoekers, onder wie ook veel volwassenen, maken kennis met het Warlopse universum dat wordt bevolkt door onder meer een grote beer, zwevende objecten en een kolossale bol aardbeienijs. Wat de verbeeldingskracht extra uitdaagt, zijn een ruimtevluucht en kleurrijke explosies. Grote zekerheid in een onzekere wereld: nieuwe projecten van Miet Warlop zijn op Boulevard 2019 te zien.

MIKADO REMIX | LOUIS VANHAVERBEKE

In *Mikado Remix* onderzoekt Louis Vanhaverbeke de letterlijke en figuurlijke grenzen van normaliteit. Een spannende onderneming: enerzijds is de wereld vloeibaar, anderzijds klinkt de angstige roep om grenzen, kaders, onderscheid. De hamvraag is wie de macht over je inclusie of exclusie heeft. En op welke gronden: ras, geloof, mate van sociale aangepastheid? Bricoleur Vanhaverbeke beproeft die vragen met behulp van Heras-hekwerken, opslagdozen en een meterkast. Hij bouwt, breekt af, herschept. Een Do It Yourself-voorstelling die je geest oprekt.

Het misleide oog en oor

Zintuiglijke waarnemingen kunnen onze geest misleiden. Soms is dat plezierig.

Een *trompe-l'oeuil* in schilderkunst en illustraties – zoals het gezichtsbedrog bij werk van M.C. Escher – roept bewondering op. Soms is zintuiglijke vervorming minder plezierig. Wie bijvoorbeeld de aandoening *dipacusis dysharmonica* heeft, hoort één geluid op twee verschillende toonhoogten – met elk oor een andere. Ook makers op Boulevard misleiden.

Ze confronteren je met aannames die bij nader inzien rammelen of niet kloppen. Een terugblik op enkele voorstellingen rond festivalthema *What you see is what you guess*.

Het zingen van de bijl

De Italiaanse componist Gesualdo [1566-1613] schreef madrigalen die oor en geest in vervoering brachten. Maar niets is wat het lijkt. Zelfs wie hemelse muziek schrijft, kan een maniakale sadist zijn.

SOFIE KNIJFF

In de muziektheatervoorstelling *Gesualdo* onderzoeken De Warme Winkel en het Nederlands Kamerkoor het zieleleven van de componist, die zijn vrouw en haar minnaar in de val lokte en met messteken om het leven bracht. Om het bloedbad te vervolmaken, doodde hij ook zijn zoontje. De Warme Winkel en het Nederlands Kamerkoor staan voor volslagen andere disciplines en stijlen. In *Gesualdo* leidt dat tot schizoïde schoonheid.

Verwarring

De harde tegenstelling tussen enerzijds sneeuwzuivere zang en anderzijds mishandeling, seksuele escapades met een pizzadoos en bloedbespatte monologen zorgt voor verwarring en uiteenlopende publieksreacties. Zelden is het oog van *the beholder* bij een voorstelling zo aanwezig. In navolging van recensenten eerder bij de première in het Holland Festival is het Boulevard-publiek verdeeld. Een bezoeker informeert bezorgd naar het welzijn van een gezeselde acteur. Anderen zijn verontwaardigd over het geweld en de expliciete beelden. Weer een derde groep prijst de onweerstaanbare aantrekkingskracht van de vervlochten schoonheid en wreedheid.

Zoals de recensent van het Parool schreef: "Je zit er vaak toch huiverend naar te kijken. En als het koor weer begint te zingen, voel je duidelijker dan ooit op welke geesteskwellingen die klaaglijke klanken moeten zijn bevochten."

Sterven onder de sterren

Volgens booking.com telt Lampedusa maar liefst zeventwintig hotels. Velen met uitzicht op zee. Hûh, zwaait daar iemand?! In de performance *Dying Together* van theatermaker Lotte van den Berg [her]beleven veertig festivalbezoekers een scheepsramp.

SAAHI KILIC

Moederziel alleen sterven is *uit*, zou een cultuurpessimist kunnen vaststellen. De bewijslast: van Germanwings en Bataclan tot Aleppo en Nice. Finale minuten zijn steeds vaker een collectieve ervaring, zullen ook de deelnemers aan *Dying Together* ondervinden. Ze staan in een theaterzaaltje, waarin het verhaal van een waargebeurde tragedie wordt voorgelezen. Op 3 oktober 2013 zonk vlakbij Lampedusa een schip met ruim vijfhonderd vluchtelingen aan boord, nadat brand was uitgebroken. Ruim driehonderdvijftig opvarenden uit met name Syrië, Ghana en Eritrea verdronken.

Tijdsprongen

Lotte van den Berg las talloze kranten, boeken en politierapporten over de catastrofe. In haar fysiek uitgevoerde gedachtenoefening – want dat is *Dying Together* – krijgt elke aanwezige het verzoek om een van de betrokkenen te representeren. Van een kind uit Eritrea dat de ramp niet overleeft tot aan twee geredde broers uit Ghana of de Italiaanse minister van migratie. Vervolgens vindt om het kwartier een tijdsprong plaats: kort na het kapseizen, een etmaal erna en honderd jaar later. Tijdens de woordeloze performance reageren de deelnemers spontaan op de tijdsprongen, wat veranderende constellaties oplevert. Net sterren boven de Middellandse Zee: ze doven, lichten op, bewegen langzaam, vallen of zoeken hun tweelingster. Met haar team werkte Lotte twee weken in de studio van Pand 18, hield daar een open repetitie en nodigde het publiek tijdens Boulevard uit om deel te nemen. Zo droegen festivalbezoekers bij aan de finale voorstelling, die in oktober in Rotterdam in première ging.

Meer moois

COMMON GROUND | BENJAMIN VANDEWALLE

Het is een geliefde rubriek in de Bobo en het Okki Winterboek. Hij heet: *Zoek De Tien Verschillen*. Een oefening voor straks in de volwassen wereld, waarin we onszelf en de omgeving voortdurend op afwijkingen scannen. Dat is een evolutionaire tic, want verschillen kunnen ons maken en breken. Zo ontstaat nieuwsgierigheid en toenadering maar ook freeze, flight, faint and fight. In de dansvoorstelling *Common Ground* onderzoeken Benjamin Vandewalle, Kobe Wyffels en Hannah Bekemans het tegenovergestelde: niet hun verschillen maar de gemeenschappelijkheden. Een fascinerende zoektocht, want op het oog domineren de ongelijkheden. Kobe en Hanna zijn een koppel met een beperking. Zij maken deel uit van Platform-K, een Gentse organisatie die dansers met een beperking tot professionals wil opleiden. Benjamin is de choreograaf, die in deze humoristische voorstelling ook hun liefdesbaby is. Deze Nederlandse première van het gelauwerde *Common Ground* vervangt ter elfder ure een nieuw project van Benjamin Vandewalle, dat wegens juridische problemen rond rechten niet kan doorgaan.

THE GENTLE WOMAN | DAVY PIETERS

Waar wachten wachtwoorden op? Op de dag dat de analoge en digitale wereld met elkaar zullen vervloeien? Ooit hoeven we niet meer in te loggen: we *zijn* er al. Ook in *The Gentle Woman* van theatermaker Davy Pieters en Mugmetdegoudentand schemert de grens tussen de tastbare wereld en internet. In deze voorstelling – met een wonderschone tekst van Jibbe Willems – bezoekt een vrouw [Lineke Rijxman] een psychotherapeute [Rosa van Leeuwen]. Haar eenzaamheid verdooft ze met excessief internetgebruik. Met elke muisklik verwijderd ze zich verder van de realiteit. Zo groeit de logica van digitale zelfdoding: als ze zichzelf online verwijderd,

wist ze haar leven. Of is dat ijdele hoop? Een beeldende en muzikale trip, die eindigt met offline applaus. Na de première op Boulevard maakt *The Gentle Woman* een Nederlandse tournee.

OLIVER | FLORIAN MYJER

Vijf sterren, oordeelt de Theaterkrant. Dat is voldoende schijnsel om te zien hoe *Oliver* verbluft. In deze verhalende solo onderzoekt de jonge theatermaker Florian Myjer [1992] zichzelf en zijn ego. Dat doet hij zonder roezige muziek, imponerend decor of virtuoos lichtplan – Florian in zijn uppie volstaat. Als eerste onderzoekt hij een nieuw soort festivallocatie: een kleine plek op steenworp afstand van de Parade, waar de nabijheid van het festivalplein kan worden gecombineerd met een stille omgeving. De sterkste troef van Florian is zijn inlevingsvermogen: met groot gemak wekt hij uiteenlopende personages tot leven, mede dankzij zijn zelfspot, ironie en kwetsbaarheid. Aan bod komen onder meer zijn vader, de Angelsaksische cultuur en het overzeese internaatsleven, de maakbaarheid van de mens en een nummer van de Groene Amsterdammer uit 2029 waarin een interview met hemzelf staat.

GOAT SONG | ESPEN HJORT

Wie ben jij? Zou je iets of iemand anders kunnen zijn? Voor de geit ermee! Dat motto neemt de jonge Noorse regisseur Espen Hjort [1989] letterlijk. In de woordloze theaterperformance *Goat Song* speelt Mees Borgman, winnaar van de ITs Acteursprijs 2015, een vrouw die zichzelf wil vinden door uit zichzelf te verdwijnen. Grondstof voor deze speelse en poëtische solo in het Josephkwartier zijn de jeugdervaringen van Espen. Hij beleefde veel vakanties in het overweldigende Noorse landschap. In *Goat Song* klinkt ook zijn grote bezorgdheid over de tweedeling mens-natuur door.

De kunst van kippenvel delen

Boulevard zoekt in binnen- en buitenland samenwerking met theatermakers en festivals. Zo ontstaan gelegenheidshuwelijken, maar vooral langdurige verbintenissen. De vrucht ervan? Kijk toch eens, wat een schoonheid! En ze noemden haar Coproductie.

VERBODEN GEBIED: VROUW IN NIEMANDSLAND | JOHAN SIMONS, ELSIE DE BRAUW, ERWIN MORTIER

Hallucinant eerbetoon aan vrouwen

Met ouderlijk trots toont Theaterfestival Boulevard de aangrijpende monoloog *Verboden Gebied: Vrouw in Niemandslan*d in de intimiteit van theater De Speeldoos in Vught. Vier festivalavonden biedt Elsie de Brauw een meerstemmige alleenspraak over vrouwen in de Eerste Wereldoorlog. Met haar spel onderstreept ze haar zeldzame klasse. De tekst, die onder je huid kruipt, is van de Vlaamse auteur Erwin Mortier. Voor de indringende regie tekent Johan Simons. Onopgemerkt blijft het niet: De Volkskrant [****]: "Een even onthutsend als briljant tweeluik over vrouwen, oorlog en hoe het theater daar mee om moet gaan." Theaterkrant [****]: "Een indrukwekkend en aangrijpend stemmenspel met telkens nieuwe,

wisselende perspectieven." NRC: [****]: "IJzingwekkende monoloog."

Meer dan een plezierige bijkomstigheid van veel coproducties is de kans om ze te laten reizen. Op die manier kunnen velen ervan genieten. Dat geldt ook voor *Verboden Gebied: Vrouw in Niemandslan*d. In najaar 2018 speelt de voorstelling in een aantal bevoorrechte theaters in België en Nederland, een kleine tournee in het kader van de honderdjarige herdenking van het einde van de Eerste Wereld-oorlog. Een reprise in seizoen 2019, die Boulevard gaat plannen en begeleiden, ligt al vast.

Een bruidsjurk met bloedrode vlekken

Het is warm. Erg warm. De grassprietjes hebben het stilletjes opgegeven, de bladeren hebben de herfst alvast maar ingeluid. Maar oorlog kent geen klimaat. Oorlog is er, dwars door alles heen.

In *Verboden Gebied: Vrouw in Niemandsland* hoor je de stem van De Vrouw in oorlogstijd. Van de vrouwen in Nelly [Elsie de Brauw]: haar mama en haar schoonmoeder, van alle vrouwen in de Tweede Wereldoorlog. Maar vooral van alle vrouwen in oorlogstijd ooit. "Dat soort vrouwen rapen de brokstukken van de oorlog op", zegt De Brauw zelf.

De tekst van deze theatermonoloog – zaterdag onder de vlag van Boulevard in Theater de Speeldoos in première gegaan – komt van de Vlaamse schrijver Erwin Mortier. Hij verzamelde brieven van vrouwelijke ooggetuigen van de Eerste Wereldoorlog en bond ze samen tot een poëtisch geheel. De regie is van Johan Simons. Het acteerwerk van Elsie de Brauw, de dramaturgie van Koen Tachelet. Met recht een sterrencast.

Ambulances

De Brauw is Nelly, een Engelse vrouw die vier jaar lang als verpleegster in de oorlog heeft gewerkt. Ze reed ambulances van het station naar het hospitaal. Haar passagiers? Verminkte mannen, soms alleen nog hun ledematen op een schaal. Ze schrijft brieven aan haar 'mamá', waarin ze vertelt hoe goed het voelt om onderdeel te zijn, om iets te kunnen betekenen. Wat ze in plaats daarvan zou willen, is dat haar ouders even konden zien wat zij zag. Ze trekt haar schoenen uit. Daar. Ga er maar even instaan. Haar ouders zijn trots. Ze hebben hun twee kinderen voor een hoger doel geofferd. Hun enige zoon, hun oudste dochter. En hoe gehavend de kinderen ook terugkomen, ze zouden het zo nog eens doen. Vaders juichen voor de wetenschap, die telkens met groter materieel komt om andere vaders weg te vagen.

Maar wat is dat hogere doel, als je in de ogen van de slachtoffers kijkt? Als je soldaten verplaatst die bloed ophoesten? Als je eigen verloofde deze oorlog niet als jouw verloofde zal overleven?

Bride-to-be

De Brauw speelt in bruidsjurk. Ze zit op een oude versleten chesterfield, met tussen haar en het publiek in een rode loper.

Achter haar staat een portret van een meisje, dat langzaam plaatsmaakt voor oorlog, chaos en as. Na de oorlog keert ze in een keurig Engeland terug. Er zijn erehagen, lintjes en medailles voor alle oorlogshelden. Haar verloofde, een van die helden, ligt zwaar verminkt in het ziekenhuis. Sommige trauma's zijn niet [alleen] fysiek. Sommige trauma's zijn onzichtbaar.

Alleen soms, in neurotische trekjes door ingehouden paniek, komt het even naar de oppervlakte. [TT]

Johan Simons | Elsie de Brauw | Erwin Mortier | Verboden Gebied: Vrouw in Niemandsland | zo 5, di 7 en wo 8 aug | 20:30 uur | 75 min | Theater de Speeldoos Vught | Pendelbus [gratis] vanaf festivalplein

Hoop draagt geen kogelwerend vest

Een halve eeuw lang beleefde 's-Hertogenbosch wekelijks doffe dreunen. Ze kwamen uit de schietbunkers van wapen- en munitiefabriek De Kruithoorn. In 1998 sloot het bedrijf. Stokte de vraag naar oorlogstuig? Get real, leert *Compassie. De geschiedenis van het machinegeweer*.

Het kwaad gaat nooit met pensioen, weet de gedesillustreerde oud-hulpverleenster [Els Dottermans]. In een lange monoloog vertelt ze over haar lotgevallen in de Rwandese burgeroorlog. Altijd dreiging, vaak cynisme als schuilplek, soms liefde.

Af en toe intervineert Olga in haar relaas. Ze is een achtentwintigjarige gevluchte Hutu die in een dorp bij Orleans is opgegroeid in een zwart adoptiegezin. Vanachter een bureautje, met een camera voor haar neus, vertelt Olga haar geschiedenis. Elke denkrimpel, wimpertrilling of spotlach verschijnt duizendvoudig uitvergroot op een scherm. Er zijn ook beelden uit de film *Inglorious Bastards* van Tarantino. Zij onderstrepen het perpetuum mobile dat geweld is: kwaad van formaat lokt altijd intergenerationale vergelding uit.

Feit en fictie

Evenals in zijn maagstompende *Five Easy Pieces* – op Boulevard 2016 – kiest Milo Rau voor de vervlechting van feit en fictie. Dat verkleint het ongemak allerminst. De bezoeker weet dat de genocide en de verkrachtingen van duizenden vrouwen niet verzonnen zijn. Gisteren niet, morgen ook niet.

Meer dan een P.S.: de première van *Compassie* in 's-Hertogenbosch toont dat de jarenlange samenwerking van NTGent en Boulevard ook onder de nieuwe artistiek leiding van Milo Rau krachtig en relevant is.

Theaterfestival Boulevard is in 2018 als [co]producent betrokken bij de volgende producties:

Alexandra Broeder & Willemijn Zevenhuizen | Solaris
Benjamin Verdonck / Lucas van Haesbroeck / Toneelhuis | Waldeinsamkeit
Berlin | True Copy
Corpo Maquina | .Ball
Jija Sohn | Kyabajo
Johan Simons / Elsie de Brauw / Erwin Mortier | Verboden Gebied. Vrouw in Niemandland
Kristel van Issum | Stabat Mater
Marieke Schellekens | Wat je ziet is wat je maakt
NTGent / Milo Rau | Compassie. De geschiedenis van het machinegeweer.
Theun Mosk | Block Box
Third Space / Lotte van den Berg | Dying Together
Wild Vlees | Dear friend, wolves have always eaten sheep

Coproductions uit eerdere jaren die in 2018 nog te zien zijn in binnen- en buitenland:

Berlin | Zvizdal [Chernobyl So Far So Close] [2016]
Cie Marie Chouinard | The Garden of Earthly Delights [2016]
Het Zuidelijk Toneel / Lucas de Man | De Man door Europa [2016]
Hilde Elbers | Yeah but no but Yeah [2017]
Kyoko Scholiers | Misconnected [2017]
Nienke Nillesen | Masai [2017]
Nieuwe Helden | Oog [2014]
Studio Orka | Chasse Patate [2016]
Wild Vlees | An Incomplete Life [2017]

Boulevard op locatie

Je kunt er onderhand een kleine Atlas van Geluk van maken. Alle plekken in en om 's-Hertogenbosch die Boulevard ooit als locatie heeft gebruikt: van de monumentale Bossche trouwzaal tot aan het ruige militaire oefenterrein op Crèvecoeur. Ook de vierendertigste editie brengt nieuwe kruisjes op de schatkaart.

DREEF | SCHWEIGMAN&

Overgave op Zuid

Na hun landing op de Zuiderplas hebben ze de macht in het Provinciehuis [ja, daarachter op de foto] overgenomen. Er was verzet, maar commissaris van de koning Wim van de Donk schijnt ongedeerd te zijn. Toch geruststellend.

Hun rode ruimteschip ligt voor anker op de Zuiderplas. Nu ze zich baas van Brabant weten, hebben ze een rustdag. Wat lummelen op het steigertje, hun vervoersmiddel schoonmaken. Of zit het bij nader inzien toch anders in elkaar? *What you see is what you guess* is het motto van Boulevard 2018. Ook op locaties. Dat geldt zeker

voor de performance *DREEF* van Schweigman&, die eerder in 2006 op het festival te beleven was. Omdat Schweigman& vijftien jaar bestaat, keert deze publieksfavoriet eenmalig terug. Een voorstelling over overgave, die onbetwist tot de Theatercanon van Nederland behoort. Naijlend nieuws: in de nacht van zondag 12 op

maandag 13 augustus zijn de kikvorsmannen vertrokken. Einde van de coup. Wim van de Donk is weer aan het werk – ook voor cultuur. Wel staat er voor de zekerheid een camera op de Zuiderplas gericht. Drie keer is scheepsrecht.

VALAVOND | HET HOUTEN HUIS EN DE NOORDERLINGEN

De verlossing van de zandman

Ze strompelen, leunen, hangen en geeuwen. Tergende slaap hebben ze. Maar waar kunnen ze zich overgeven aan de nacht? Een hallucinante en associatieve muziektheatervoorstelling in de Rosmalense zandverstuiving.

Het Houten Huis en *De Noorderlingen* verkennen de kanteling van de dag naar een nieuwe nacht. Valavond, heet die overgang. In dat niemandsland tussen waken en slapen verzamelt zich een schemerig clubje mensen. Een chronisch tekort aan slaap vertekent hun waarnemingen en drijft ze naar de rand van waanzin. Alleen slaap kan redden. Maar overgave aan vermoeidheid blijkt hier geen basisrecht. Het is een privilege, slechts weggelegd voor wie het zich kan veroorloven. Zelfs dan korrelt een zanderige vraag: zijn er nog wel plekken waar je diep in slaapt kunt vallen? Aan het wondermooie wiegelied kan het niet liggen: *No Stars Again Shall Hurt You From Above* van Henry Purcell, uit twintig kelen.

IK | BONTEHOND

De Poeldonk is een intrigerend gebiedje, in een oksel van de stad. Tussen de Gestelse Buurt en de rondweg van de A2 vind je dit onvermoede lapje natuur. Het hart ervan is een grazige vlakte, waar BonteHond de theatervoorstelling *IK* speelt.

In deze komedie gaat een emotioneel op drift geraakte familie in zee met een onorthodoxe therapeut. Niet overbodig: vader vecht met zijn midlifecrisis; moeder heeft een extreme pinda-allergie; hun puberdochter leeft louter voor het vloggen en tante blijkt akelig narcistisch. Elk van hen is het epicentrum van zijn eigen chaos. Aan de rand van de stad vinden ze zichzelf en rust.

ECHTE VROUWEN JOGGEN IN REGENPAK | THEATER ARTEMIS | HET HOUTEN HUIS

In de bovenzaal van Theater Artemis dwalen je ogen bij binnenkomst langs muren en plafond. Helder, duidelijk: dit zijn de kubieke meters waarin *Echte vrouwen joggen in regenpak* zich afspeelt. Maar schijn bedriegt – soms geldt het festivalmotto *What you see is what you guess* ook voor speellocaties. Want de ramen van de zaal staan niet voor niets open. Buiten ligt het drukbezochte Josephkwartier, waar we vier mannen a capella een minnelied van Schubert horen [en zien] vertolken. Ook slaan we een ruzie gade en zijn we zelfs getuige à charge van doodslag – er wordt een man uit het raam gegooid.

'Zo binnen zo buiten', wist filosoof Hermes Trismegistus. Want alles heeft samenhang. De buitenwereld doet dan ook volop mee in *Echte vrouwen joggen in regenpak*. Dankzij de geopende ramen hebben kletsende volwassenen en roepende kinderen een aandeel. Dat geldt ook voor interviewer Nazmiye Oral, haar gasten en de keukenbrigade. Hun stemmen, glasgerinkel en schuivende stoelen zijn hoorbaar in de bovenzaal. Op het einde van de voorstelling verschijnen deze openluchtfiguranten dan ook in de zaal om mee het applaus in ontvangst te nemen. Een bejubelde reprise van een voorstelling die in de theatercanon van Nederland thuishoort.

Theater Artemis / Het Houten Huis | Echte vrouwen joggen in regenpak

Kristel van Issum | Stabat Mater

STABAT MATER | PATRICIA OKENWA, KRISTEL VAN ISSUM, CORA BURGGRAAF

Het dertiende-eeuwse treurdicht over het lijden van Maria blijft een zilte bron van inspiratie, bewijst *Stabat Mater* op Boulevard. Voor dit samenwerkingsproject met het Bassano del Grappa Dance Festival [Italië] en DansBrabant creëren drie vrouwelijke makers respectievelijk een dansvoorstelling, installatie en muziektheatervoorstelling. De opvoeringen zijn in de Grote Kerk, de kapel van de Mariënburg en de Lutherse Kerk in de Bossche binnenstad. Indrukwekkende locaties, waar Boulevard gebruik van kan maken dankzij de gastvrijheid van de Protestantse Gemeente 's-Hertogenbosch, de Jheronimus Academy of Data Sciene en ontwerpbureau Wijdoendingen.

WARNET | SCHIPPERS&VANGUCHT

'Verlangzaam je verlangen' luidt de afscheidszin in *Warnet* van Schippers&VanGucht. De woorden komen in de imposante Kaaihallen letterlijk uit de lucht vallen. Het is de finale van een voorstelling die koortsig en associatief als een zomernachtsdroom is. Evenals in de voorstelling *Molman* en de video-installatie *Buiten Dienst* – op Boulevard 2016 en 2017 – nodigen Jellie Schippers en Myriam van Gucht je uit voor een reis waarin tijd en ruimte lak aan wetten hebben. Eindbestemming: de dag dat je honderd wordt.

Ode aan de negende letter

Interessante letter, de i. Ze is ontstaan uit een Semitisch teken, dat op een arm met een hand lijkt. Onze handreiking: de i van inspiratie en inzichten, maar ook van internationalisering. Reflectie op de wereld onttrekt zich immers aan paspoort of visum.

ORCHIDS | ERT FONDAZIONE / COMPAGNIA PIPPO DELBONO

De gruwelijke schoonheid van de orchidee

Vijftien personen staan op het toneel en vormen een collage. Geen kubistisch knipselwerkje, maar explosieve Gesamtkunst over leven, liefde en lust.

De kracht van het levende kunstwerk is groot: het barst uit haar voegen. Oorzaak? De emoties en symboliek, die refereren aan katholicisme, homoseksualiteit en het spel van echt en onecht. Maker van deze l'orage d'images is Pippo Delbono. Over *Orchids* [Nederlandse première] zegt de Italiaanse grootmeester: "Theatre, that for the most part feels like a dusty, false, dead place to me. The accepted lie of theatrical representation.

But *Orchids* also deals with the vital urge to fill that void. It deals with the urge to keep searching - new mothers, new fathers, new life, new stories. I believe *Orchids* represents to me that vital, uncontainable urge to keep writing and speaking, in spite of all, about love." In deze voorstelling ontmoeten alle thema's van het festival elkaar. Leven, liefde en lust trekken in een stoet van barokke verschijningsvormen

voorbij. Zowel op het toneel als achter de coulissen toont Pippo Delbono ook zijn eigen duel met grote levensvragen. Maar het raadsel dat levenskracht heet wint: Delbono staat op het medewerkersfeest van Theaterfestival Boulevard als een van de eersten op de dansvloer. Zijn bonte gezelschap van performers gaat spontaan nieuwe collages aan met makers, acteurs, dansers en andere betrokkenen.

INTERNATIONALE GASTEN

Sinds 2015 raakt het internationale netwerk van Boulevard wijdvertakter en fijnmaziger. Dat biedt kansen. Kennis van kunst en cultuur voorbij de horizon leidt tot versterking van onze programmering. Niet alleen in kwaliteit, maar ook in diversiteit. Daarnaast versterkt internationalisering de naam en reputatie van Boulevard over de grenzen, waardoor vlotter internationale coproducties ontstaan. In de regel verruimt dat de artistieke en financiële mogelijkheden van de betrokken makers.

Kartrekker van onze internationalisering is Job Rietvelt. Zijn gastenprogramma voor Boulevard 2018 behelst ontmoetingen, debatten en voorstellingsbezoek met dertig buitenlandse professionals, veelal festivaldirecteuren en theaterprogrammeurs. Ze komen uit alle windrichtingen: van Engeland en Bulgarije tot Turkije en Oeganda. Indachtig het festivalthema WYSIWYG vindt met de internationale gasten de gedachtewisseling *Who's your Everyone?* plaats.

ZUIDELIJKE VERBONDENHEID

Een pijnlijk jaar, 1830. Na ongelukkig manoeuvreren van de absolutistische koning Willem I scheidt België zich los van Nederland. Gelukkig bewijst Boulevard elk jaar dat de verbondenheid tussen Brabant en met name Vlaanderen cultureel intact is. Te gast in 2018 zijn onder anderen Miet Warlop, Benjamin Vandewalle, Louis Vanhaverbeke, Benjamin Verdonck, Kamagurka, Laika, Siamese Cie [Koen Augustijnen en Rosalba Torres Guerrero], NT Gent en Milo Rau, Julie Cafmeyer, Kuiperskaai, Muziektheater Transparant en Geert Hautekiet.

OPENGEKLAPTE ATLAS

Enkele andere makers-van-voorbij-de-kim: Tabea Martin [Zwitserland], Patricia Okenwa en Liz Aggiss [Groot-Brittannië], Daniel Mariblanca [Noorwegen]. Ook van verre: vrijwel alle gezelschappen uit het straattheaterprogramma en de makers van Performing Gender.

ANDANTE | IGOR & MORENO

Oefening in aandacht

Wie horen niet in dit rijtje thuis: Dolce & Gabbana, Leon & Harper, Igor & Moreno, Spijkers & Spijkers? De een-na-laatste. Want zij durven ongemak te creëren. Voor de derde maal op rij staat het Britse dans- en choreografenduo op Theaterfestival Boulevard.

Bij voorkeur onderzoeken Igor Urzelai en Moreno Solinas – respectievelijk Bask en Italiaan van origine – momenten in het dagelijks leven waarop de harmonie je in de steek laat. Vooral hun eigen leven is gul met zulke situaties, lieten ze eerder in *Idiot-Syncrasy* en *A Room For All Our Tomorrows* overtuigend zien.

Hun werk kenmerkt zich door een fijnzinnige maar ontregelende aanwezigheid op de vloer. Zo bevragen ze verwachtingspatronen rondom moderne dans en gender. Enerzijds is hun dans- en bewegingstaal virtuoos, anderzijds humoristisch

alledaags. Te allen tijde beproeven ze de zintuigen – zowel die van zichzelf als van bezoekers.

Andante [Nederlandse première], dat ze samen met twee vrouwen dansen, is vernoemd naar de Italiaanse muzikale term die ‘rustig gaand, gematigd en langzaam’ betekent. Het resultaat is een voorstelling waarin ze met gebruikmaking van beweging, licht, geluid, theaterrook en geur het publiek vragen om zich aan dit kalme tempo over te geven. Een haast meditatieve voorstelling waarin aandacht – en het telkens weer verliezen ervan – centraal staat.

Ontsnappen aan het gif van de sleur

Volgens de Nederlandse voornamenbank lopen er 492 Romeo's en 482 Juliets in dit land rond. Nazaten van Shakespeares roemruchte liefdesstel? Ben Duke en Lost Dog geven uitsluitel.

JANE HOBSON

Ben Duke studeerde Engelse literatuur en regie en volgde een opleiding tot danser. Die drie interessegebieden verenigt hij in zijn voorstellingen. Op Boulevard 2016 toonde Duke zijn *Paradise Lost*, bekroond met de National Dance Critics Award in Groot-Brittannië. Nu verrast hij met een duet waarin Romeo en Julia, onbetwist de meest tragische geliefden uit de toneelgeschiedenis, elkaar hervinden. Verrassend: de twee blijken niet op vijftienjarige leeftijd *by their own hand* gestorven, maar hebben de inkt van Shakespeare overleefd. Anno 2018 zijn het contemporaine veertigers, tobkend met zichzelf en hun relatie. Zware kost? Nee, wel ontroerend en herkenbaar. In *Juliet and Romeo* geven Ben Duke en Solène Weinachter diepgang en veelkantigheid aan hun liefde die ooit pril was. De sleur van alledag sluit het sprookje geenszins uit; een wulpse verkleedpartij blijkt samen te kunnen gaan met gêne; de hemel bestormen en schaamhaar scheren hinderen elkaar niet. Toch ligt voortdurend strijd op de loer. In dit duel tussen romantische liefde en realiteit is het publiek de therapeut. Een zekerheid: Ben Duke wint snel harten. Waar *Paradise Lost* drie keer in de kleine zaal stond, vult *Juliet and Romeo* [Nederlandse première] vier avonden de grote zaal van de Verkadefabriek. Een nieuw project van de Britse choreograaf zal in de grote zaal van Theater aan de Parade worden geplaatst. Zo bouwen we aan publiek.

Vonk en vlam

Ze zijn veelal jong, ontwikkelen een sterke beeldtaal, deinzen niet terug voor onorthodoxe samenwerking en vinden inspiratie in de straatcultuur. Lang zochten we naar een overkoepelende term voor hun voorstellingen. Urban? Nee. Te gruizig, te Brooklyn.

H

et werd Vonk en Vlam. Want explosiviteit – in energie, visuele kracht of letterlijke ontploffingen – kenmerkt deze makers. Collateral happiness van die term: Vonk en Vlam verwijst ook naar 's-Hertogenbosch. Het is de naam voor het verdwenen terrein aan de Hekellaan waar nu een parkeergarage staat. In 1921 vond op die plek een expositie plaats om de bevolking warm te krijgen voor de nieuwste innovaties: gas en elektriciteit.

[B] | SIAMESE CIE / KOEN AUGUSTIJNEN & ROSALBA TORRES GUERRERO

Overlevingsdrift als uppercut

In de dansvoorstelling *[B]* sluiten choreografen Koen Augustijnen en Rosalba Torres Guerrero een pact tussen voeten en vuisten.

Vijf kwartier lang zoomen ze in op de onvoorspelbaarheid van menselijk gedrag in een boksring. *A festival of fisted gloves*: zeven dansers en drie bokkers dagen elkaar uit, gaan elkaar te lijf, meten hun fysieke en mentale krachten. Dat resulteert in erotische duetten, duels in onderwerping en ontroerende schaduwgevechten.

[B] is een dialoog tussen danswereld en bokssport. Beide spreken de taal van de maximale overgave. Winnen, doorgaan, grenzen wissen. Of schuilt de overgave in het durven opgeven? Wat kenmerkt de sterke held? Wanneer zien we de kwetsbare mens? En is dat bij de mannelijke bokser / danser anders dan bij de vrouwelijke?

Telkens weer zet *[B]* je op het verkeerde been. Achter de façade van machismo wacht gevoeligheid; in feminieme ontwapening groeit slagkracht. *What you hit is what you guess*, is de les van *[B]*, omdat in elk lichaam een onvermoede persoonlijkheid schuilt.

Panna voor de geest

De Russische balletdanser en choreograaf Nurejev vond dat Johan Crujff danser had moeten worden. Wie *.Ball* ziet, begrijpt waarom.

KARIN JONKERS

Ballet is voetbal zonder bal, vond Crujff. Hij durfde het niet aan. Nasser el Jackson uit Tilburg-Noord wel. Met bal bovendien. In *.Ball* verenigt hij sport en dans. Zijn voeten begrijpen waarom hij die moed heeft: Nasser mag zich wereldkampioen groundmoves noemen en is KNVB-ambassadeur straatvoetbal. Het beslissende zetje gaf choreograaf Guilherme Miotto, een oude bekende van Theaterfestival Boulevard. In 2016 ontmoet Miotto het voetbalmirakel Nasser. Het klikt. Uit hun vele artistieke een-tweetjes komt *.Ball* voort.

Is het een danssolo met de onberekenbaarheid van panna? Of is het bij nader inzien een freestyle show met de elegantie van dans? Beide, vinden veel bezoekers. Maar het is vooral een ode aan doorzettingsvermogen: een uur lang omsingelt Jackson de bal – en de bal hem. Aanvankelijk lijkt het dat het Tilburgse voetbalwonder de afhankelijke is. Tot je beter gaat kijken: de bal is net zo afhankelijk van Nasser. Niet alleen van zijn voeten en knieën. Ook van zijn buik, schouders, nek en hoofd. Zonder Nasser was de bal een wachtend stuk leer met lucht. Nu is hij stille bondgenoot, in een danssolo die voortdurend van karakter verandert: duet, duel, duet, duel. Stappen, rollen, buigen. Rennen, kruipen, hakjes geven: de bal en Nasser kunnen elkaar niet missen. *.Ball* is een fysiek loodzware voorstelling, waarin El Jackson zwetend de paradox opzoekt: wie wil winnen, moet zich volledig onderwerpen – aan tucht, discipline, volharding. Dat lukt hem overtuigend, mede dankzij het choreografische vernuft van Miotto. Eindstand: 5-0 voor FC Unique tegen Blasé United.

Grupo Impacto | Três Gritos

Meer moois

TRÊS GRITOS | GRUPO IMPACTO

De dansperformance *Três Gritos* is letterlijk ontsprongen aan een sociaal project voor jongens uit de buitenwijken van Viçosa. In dit Braziliaanse stadje, waar ze weinig toekomstperspectief hadden, werden ze uitgenodigd om langdurig een fysieke training aan te gaan. Zo ontstond Grupo Impacto, een gezelschap van vijftien performers met haast beeldhouwde lijven. Hun autobiografische *Três Gritos* verhaalt over hun grillige levenspad, kracht en machismo. Aan bod komen ook fundamentele angsten en onzekerheden, die in Viçosa niet anders zijn dan elders op de wereld. Eén verschil: onder kersverse president Bolsonaro zal het etaleren van mannelijke kwetsbaarheid nog meer moed verlangen.

IGNITE | SHAILESH BAHORAN

Vorig jaar ontwikkelde hiphop danser Shailesh Bahoran de expressieve choreografie *Ignite*. De voorstelling, in een tentje op Boulevard, was een groot succes. Nu is de choreografie uitgewerkt tot zaalvoorstelling met vier dansers. Alles is energie, stelt Bahoran. *Ignite* doet vermoeden dat deze ISH-member ook in de toekomst vonkenregens gaat creëren.

Campagne

2-12
AUG
2018

BOULEVARD
THEATERFESTIVAL 'S-HERTOGENBOSCH

A poster for the Boulevard Theaterfestival 's-Hertogenbosch. It features a close-up of a woman's face with vibrant, colorful makeup: yellow and blue eyeshadow, blue eye makeup, and large blue and orange earrings. Her mouth is open in a wide, expressive smile. The background is a solid red color. The text '2-12 AUG 2018' is in the top left, and 'BOULEVARD THEATERFESTIVAL 'S-HERTOGENBOSCH' is at the bottom.

2-12
AUG
2018

BOULEVARD
THEATERFESTIVAL 'S-HERTOGENBOSCH

A poster for the Boulevard Theaterfestival 's-Hertogenbosch. It features a close-up of a woman's face with vibrant, colorful makeup: green and blue eyeshadow, blue eye makeup, and blue star-shaped earrings. Her mouth is open in a wide, expressive smile. The background is a solid yellow color. The text '2-12 AUG 2018' is in the top left, and 'BOULEVARD THEATERFESTIVAL 'S-HERTOGENBOSCH' is at the bottom.

2-12
AUG
2018

BOULEVARD
THEATERFESTIVAL 'S-HERTOGENBOSCH

2-12
AUG
2018

BOULEVARD
THEATERFESTIVAL 'S-HERTOGENBOSCH

Blij met Block Box

In den beginne was er een leeg plein. Toen tuimelden plotseling drie kolossale vormen uit de lucht. Had God z'n blokkendoos omvergeschopt? Eén zekerheid: de schepping was begonnen. Op het festivalplein zag scenograaf Theun Mosk dat het goed was.

Een pittige ontwerpvraag was het. Niet dat Theun Mosk [38] stevige puzzels uit de weg gaat. Integendeel, verklapt zijn jarenlange theatervormgeving voor Boukje Schweigman, Lotte van den Berg en Jetse Batelaan. Maar toch: "Kun je drie ruimtelijke objecten / installaties voor het festivalplein ontwerpen? Plekken waar makers korte voorstellingen spelen – maximaal vijftien minuten – die je de hele dag door uitdagen om binnen te stappen?", vroeg Boulevard hem. Theun zei ja. Strak van lijn moet het zijn, wist hij al snel. "Ik wil tegenwicht bieden aan het organische van het plein, met zijn bomen, theatertenten en horeca. Ik zocht een contrapunt, ook voor de Sint-Jan met

z'n talloze tierelantijnen." Zijn liefde voor geometrie voerde hem naar de blokkendoos uit zijn Friese jeugd. "Ik woon nu in Amsterdam, maar heb hem nog altijd: een verzameling ongelakte houten kubussen, balken en cilinders. Mijn twee kinderen spelen er nu mee."

Zeezeilen

In zijn studio ontwierp hij *Block Box*, zonder de lessen van theatermaker Robert Wilson te vergeten. Van de Amerikaanse grootmeester leerde Theun op Long Island dat je éérst ordent en dan het evenwicht eruit gaat halen. Zo creëer je spanning. Voor Boulevard 2018 leverde het drie installaties annex tijdelijke theaterlocaties op: een halve cirkel [gitzwart], een driehoek [knalgeel] en een kubus [zuurstokroze]. Binnen is de ruimte neutraal.

"Daar doe ik nadrukkelijk een stap terug. De *Block Box* moet kunstenaars vrijheid bieden om alles te kunnen doen: betimmeren, verven, een extra ruimte erin maken." Enerzijds verklappen de *Block Boxes* zijdelingse invloed van de Memphis-stijl uit begin jaren tachtig. Anderzijds knipogen ze naar Theuns jeugd: "Met mijn ouders heb ik veel op zee gezeild. Noordzee, Oostzee: altijd was er de horizon. Ook thuis in IJlst waren er lijnen. Aan de voorkant stroomde de Geeuw, uit de Elfstedentocht, Aan de achterkant keken we uit over eindeloze weilanden." Op de Rietveld Academie studeerde hij theatervormgeving. Eerder stak hij het diploma van theatertechnicus op zak. Zo verenigt Theun kennis van twee disciplines. Zijn nuchtere standpunt: elke beperking is een cadeau.

United Cowboys

In de drie *Block Boxes* op de Parade, mogelijk gemaakt dankzij Prins Bernhard Cultuurfonds, vinden elke festivaldag korte voorstellingen plaats. United Cowboys uit Eindhoven verrast met de doorlopende performance *In Case*. Een tent van doorzichtig plastic is de bloedhete biotoop van vier naakte dansers. Ze zwoegen tussen paardenzadels, pruiken en lege flessen. Regelmatig beklemmen ze – ook letterlijk – de toeschouwers die zich in de smalle ruimte tussen het dikke plastic en de binnenwanden van de zwarte *Block Box* bevinden.

Alexandra en Willemijn

In de driehoekige gele *Blockbox* verwelkomen Alexandra Broeder en Willemijn Zevenhuijzen je in *Solaris*, een universum waar David Lynch zich uitermate op z'n gemak zou voelen. De sfeer is hallucinant en ontregelend. "This is the water and this is the well. Drink full and descend", zegt een meisjesstem in de koptelefoon op je hoofd, waarna ze de theorie ontvouwt dat de buitenwereld niet de werkelijkheid is – die is hierbinnen. Scary and addictive.

Benjamin en Lucas

De roze kubus is het domein van Benjamin Verdonck en Lucas Van Haesbroeck. Hun *Waldeinsamkeit* is een toverkijkkast met luikjes die open en dicht gaan, licht en donker, abrupte schaalveranderingen en heel veel touwtjes die je geest verstrikken. Want hoeveel dimensies beleef je in deze *Block Box*: twee, drie, vier? Een performance die recht doet aan de titel: het Teutoonse woord *Waldeinsamkeit* staat voor de diepe verbondenheid die je voelt als je alleen in het bos bent. Maar ook voor de afwezigheid van beschutting in een donkere en onvoorspelbare ruimte. Waarvan akte.

P.S. Ter geruststelling voor wie *Block Box* dit jaar miste of *addicted* is geraakt: ze komen op Boulevard 2019 met nieuwe makers terug.

Some like it hot

Op Boulevard 2018 ontbreken *Cat on a Hot Tin Roof* [Tennessee Williams] en *Kinderen van de zon* [Maxim Gorki]. Gelukkig maar, want de vierendertigste festivaleditie is al heet genoeg. Korte terugblik op schaduwkanten van zon.

Meteorologisch beleeft 2018 een zomer die zowel historisch besef als lichte pathos oproept. 'Niet eerder was het zo heet', melden kranten en tv. Het is waar: de temperaturen, die in Brabant tot 36,6° Celsius oplopen, beproeven zowel makers als publiek. Zelfs Boulevard 1993, waar de brandweer ooit een oververhitte Opera-tent kwam natsproeien, valt in het niet bij deze infernale editie.

Dorstlessers

Gelukkig raakt Boulevard niet snel van de kook. Enkele maatregelen die de organisatie neemt: extra koeling / airco in tenten; vrijwilligers met neveltanks het festivalplein op sturen; de zwarte balletvloer van de openluchtspeelplek naar haar

witte onderkant omkeren.

Een geluk: niet verwarmingsketelfabrikant Vaillant of de rookworstendivisie van Unox is sponsor van Boulevard, maar Hertog Jan en Leffe. Beide dorstlessers zorgen voor drukte in de horeca. Ook de samenwerking met Brabant Water komt extra van pas. Het drinkwaterbedrijf stelt duizenden flesjes kraanwater beschikbaar. Boulevard deelt ze uit op buitenlocaties, zoals de Rosmalense zandverstuiving. Daarnaast krijgt het plein een extra drinkwaterpunt.

Blauwalg

De hitte heeft invloed op de kaartverkoop. Enerzijds trekt de verkoelende titel *Echte vrouwen joggen in regenpak* van Artemis keer op keer volle bak, anderzijds mijdt een deel van de bezoekers de zalen, tenten, hallen en openluchtlocaties, met name overdag. Enkele gezelschappen moeten een aangepast speelrooster invoeren. Extra spelbreker is blauwalg. Overleg met waterschap Aa en Maas leidt halverwege het

festival tot de beslissing om de performance *Dear friends, wolves have always eaten sheep* van Wild Vlees af te gelasten. Deze productie zou zich in het water van de Zuid-Willemsvaart afspelen. Voor Boukje Schweigman pakt het iets gunstiger uit. De Zuiderplas, waar de jubilerende performance *DREEF* plaatsvindt, blijft van blauwalg gevrijwaard. Desalniettemin kunnen haar performers vanwege de hitte op de locatie niet alle voorstellingen spelen.

Storm

Op donderdag 9 augustus slaat het weer gedurende een etmaal om. Het KNMI kondigt code oranje af; storm en bliksem trekken over Nederland. Voor de voorstellingen in bos en hei worden evacuatieplannen uit de la getrokken. Ze blijken uiteindelijk niet nodig. Ook bezoekers en infrastructuur op het grote festivalplein blijft letsel of schade bespaard, mede dankzij het monumentale windscherm dat de Sint-Jan vormt.

Gesprek van de Dag

Ze is scherp van tong en geest. Maar ook ontwapenend, nieuwgierig en vasthoudend. Aangename kwaliteiten voor een interviewer. Tien dagen lang voert Nazmiye Oral het Gesprek van de Dag in het Josephkwartier.

Nazmiye Oral is actrice, schrijfster en columniste. Ze speelde in *Gesluitte Monologen* van Adelheid Roosen en – met haar moeder – in *Niet Meer Zonder Jou*. In 2016 won ze een Gouden Kalf voor haar rol van moeder in de film *In Vrijheid* over een

teruggekeerde Syriëganger.

Tijdens Boulevard 2018 zet ze klokslag vier uur haar microfoon aan. Elke middag voert ze in het Josephkwartier een gesprek waarin de verbondenheid tussen festival en samenleving aan bod komt. De redactionele formule: twee soorten gasten schuiven aan voor een gedachte-exercitie. Enerzijds makers die op Boulevard staan of spelen, anderzijds externe deskundigen. Het publiek krijgt de kans om mee te praten.

Leerzaam, vaak verrassend en bij vlagen ontroerend. Extra plezierig: het Gesprek van de Dag is geen eierwекkerjournalistiek.

Conversaties krijgen de tijd om diepgang en nuance te bereiken. Bovendien laat Nazmiye zichzelf niet thuis: ze deelt openhartig haar standpunten, voor- en afkeuren. Zo ontstaan verdiepende gesprekken waar je blije oren van krijgt.

VRIJDAG 3 AUGUSTUS **kunst en natuur**

Onderwerp: de verbinding tussen kunst, natuur en klimaat.

Gasten: Boukje Schweigman, maker van *DREEF* en Peter Glas, watergraaf van Waterschap De Dommel en – naklotsend nieuwsfeit – per 1 januari 2019 de nieuwe deltacommissaris van Nederland.

ZATERDAG 4 AUGUSTUS **sport en kunst**

Onderwerp: De relatie tussen lichaam en geest in de sport en in de podiumkunsten.

Gasten: Koen Augustijnen, Rosalba Torres Guero, Guilherme Miotto en sportpsychologe Marianne van Erp.

ZONDAG 5 AUGUSTUS **geluid en perceptie**

Onderwerp: de invloed van geluid op de ervaring van onze wereld.

Gasten: Arno Schuitemaker, choreograaf van *The Way You Sound Tonight* en Emar Veegt, sound & interaction designer voor onder meer BMW en kunstinstallaties.

Sfeerimpressie van het Josephkwartier

MAANDAG 6 AUGUSTUS

gender en oorlog

Onderwerp: actuele problematiek van vrouwen in oorlogssituaties versus de historische insteek van *Verboden gebied: Vrouw in Niemandland*.

Gasten: regisseur Johan Simons, actrice Elsie de Brauw en historica Lema Salah, die met name gender, oorlog en conflict bestudeert.

DINSDAG 7 AUGUSTUS

homo en hetero

Onderwerp: De verschillen en overeenkomsten tussen homo- en heterorelaties en kenmerken van hun ontwikkeling.

Gasten: Ben Duke, choreograaf en danser in *Juliet and Romeo*, en Marco Schijf, relatietherapeut in zowel heteroseksuele als LHBT-relaties.

WOENSDAG 8 AUGUSTUS

cultuur en geweld

Onderwerp: Geweld als onderdeel van onze populaire cultuur, en ethische morele kant daarvan.

Gasten: acteur Vincent Rietveld van *De Warme Winkel* – op Boulevard 2018 met *Gesualdo* – en Jasper van Vught, assistent-professor Media- en Cultuurwetenschappen aan Universiteit Utrecht en specialist op het gebied van [gewelddadige] games.

DONDERDAG 9 AUGUSTUS

Performing Gender

Onderwerp: *Performing Gender – Dance makes difference*.

Gasten: de choreografen uit het *Performing Gender* programma: Roberta, Jija, Natasa, Koldo, Sophie

VRIJDAG 10 AUGUSTUS

over kinderen en slapen

Onderwerp: De functie van slaap en wat er gebeurt als je te weinig slaapt.

Gasten: Inez de Bruijn en Lard Adrian (acteurs in de voorstelling *Valavond*, te zien op Boulevard 2018) en kindersomnoloog (slaapdeskundige) en -neuroloog Sigrid Pillen.

ZATERDAG 11 AUGUSTUS

identiteit

Onderwerp: wat betekent identiteit in de huidige maatschappij?

Gasten: Tabea Martin, choreograaf van *Pink for Girls & Blue for Boys* en schrijfster / dichter Radna Fabias.

ZONDAG 12 AUGUSTUS

de middeleeuwen in het nu

Onderwerp: wat is de relevantie en zichtbaarheid van de middeleeuwen anno 2018?

Gasten: actrice Lisaboa Houbrechts van *Kuiperskaai* [op Boulevard 2018 met *1095*] en Harry Boekwijt, gemeentelijk bouwhistoricus in 's-Hertogenbosch.

Take me by the hand

**Gidsen en avontuur. Die twee lijken elkaar uit te sluiten.
Maar Boulevard 2018 laat zien dat ze uitstekend samengaan.**

Welke weg moet je nemen? De linker of de rechter? De Amerikaanse poëet Frost beschreef het dilemma in zijn gedicht 'The Road Not Taken'. Het eindigt met:

*Two roads diverged in a wood and I—
I took the one less traveled by
And that has made all the difference*

waarbij Frost subtiel in het midden laat of het een goed besluit is geweest.

Ook Boulevard-bezoekers staan voortdurend voor keuzes. Het programma-aanbod is ruim en veelzijdig. Bovendien toont het festival veel werk van makers die in Nederland [nog] niet of minder bekend zijn. Waar Frost tussen twee paden moet kiezen, weet de Boulevardganger zich regelmatig op een zevensprong. Welke keuzes passen het best bij je?

In 2018 introduceren we vier gidsen – Jean, Tessa, Vincent en Teddy – die de kans op aansprekende en passende programmakeuzes vergroten. Elke gids staat voor een type festivalbezoeker: het jonge gezin, de pleinreiziger, de theaterliefhebber en de parelzoeker. Via de festivalsite kun je een of meer gidsen volgen – een mailtje volstaat. Tijdens Boulevard sturen gids Tessa en gids Vincent je driemaal een persoonlijke nieuwsbrief met hun suggesties en aanbevelingen. Volgers van net-geen-dertiger-Teddy kunnen hun 06-nummer opgeven, waarna ze je tijdens het festival regelmatig een WhatsApp-bericht met haar tips stuurt. Reiziger Jean is met zijn tips op Instagram te volgen. Ook op boekenleggers in de brochure en in de kolommen van de Dagkrant van Boulevard duiken de gidsen op. Niet vergeefs, leert een enquête onder vijfhonderd bezoekers. Maar liefst negenenveertig procent van de bezoekers heeft een van de vier gidsen voor aanbevelingen gebruikt. Fictief zijn ze overigens niet, onze gidsen. Tot onze eigen vreugde bestaan ze echt. Alle vier zijn ze lid van het Boulevard-team. Hun disciplines: programmering, fotografie of marketing en communicatie.

KARIN JONKERS

Radna Fabias & Tilt & Boulevard

Zes dagen leeft schrijfster / dichteres Radna Fabias [Curaçao, 1983] op Boulevard 2018. Ze doet dat op initiatief van Brabants schrijversplatform Tilt, onze partner in inkt. Als writer-in-residence onderzoekt Radna het thema *What you see is what you guess*.

Voor haar debuutbundel *Habitus* won Radna Fabias dit jaar de C. Buddingh'-prijs. Ze schrijft 'gulzige poëzie', zoals de Groene Amsterdammer het noemde. Dat past bij het zuidelijke en zinnelijke van Boulevard. Bovendien spreekt uit haar werk een fascinatie voor de meerduidigheid en vloeibaarheid van het leven. Het is een extra reden om Radna uit te nodigen voor omsingeling van het festivalthema. In samenspraak met Boulevard bezoekt ze talloze voorstellingen – met name rond gender en identiteit – en ontmoet ze makers en publiek. Op verzoek schrijft ze een gedicht met eerste impressies, dat in de Dagkrant van Boulevard verschijnt. Titel: 'Is Brabant dronken of is zij blij me te zien?' Bovenal gaat haar bivak op Boulevard een bundel met proza en poëzie opleveren. Het wordt de eerste in de nieuwe *Ampersand*-reeks van Tilt. Voor wenkbrauwfronsers: ampersand is de benaming voor het verbindende leesteken &. Naar verwachting zal de bundel van Radna in mei / juni 2019 verschijnen. Alvast een nog ongereedgeerd fragment voor het Herinneringsboek 2018.

Waarom moet ik huilen bij het zien van een groep bejaarde mannen en vrouwen die dansen op een coverversie van Iggy Pop's Lust for Life? Waarom is dat zo'n verademing? Waarom geef ik een staande ovatie aan een vrouw op leeftijd die even daarvoor naakt over de vloer kroop met een paardenstaart boven haar billen? Heffen deze mensen een gemis op? Is dat wat mij raakt? Is dat wat mij troost? Zie ik te weinig vrouwen op leeftijd op een podium radicaal doen waar ze zin in hebben? Zie ik te weinig ouderen dansen?

Zoals meer mensen die in hun eentje op een plek komen die ze niet kennen, word ook ik hier geconfronteerd met wie en wat ik ben. En wie ik niet ben. En wat ik niet ben. En wat ik aan het worden ben. En wie ik aan het worden ben. En wie en wat ik geweest ben. En wie en wat ik dacht te zijn. Wat doe ik hier? Wat was de opdracht? De betere vraag is misschien: wie ben ik hier?

Ik ben een angstig konijn, een wervelwind, een grappenmaker, een onder het gewicht van vragen zwichtende geest, een rode-wijn-drinker, een opvallende verschijning, het geluid van twee stereo rinkelende gokautomaten, een beetje katholiek, smeulende brokken verkoold hout, de resten vrouw na een nacht doorhalen, een wijze stem soms ineens, dan een keel vol onzin, in elkaar hakende vragen, vingers vol plakkerige letters, veel niet-weten en bovenal: moe.

In de Sint-Jan tref ik een stilte die ik tijdens mijn hele verblijf nergens anders tref. Ik loop over de grafzerken, voel mezelf neerdalen [ik zou haast áárden willen schrijven]. Ik meen waar te nemen dat mijn denken minder versplinterd wordt. Ietsje. Over de grafzerken struinend probeer ik te bedenken wat er onder me ligt. Ik koop in die kerk twee mariabeelden, doop mijn vinger in het wijwater, sla zomaar een kruisteken en loop dan naar een Scandinavische troepjeswinkel. Alles aan die winkel is aanstootgevend luid en er is onnodig veel plastic. Ik koop voor een euro een siliconen tube om bij mijn volgende bezoek aan de Sint-Jan wijwater in te tappen. Is dit het handelen van een gelovige of een blasfemist?

Meemaken, erbij zijn

Kloven zijn vaak een attractie. Dat leren de drukbezochte Koprülü-kloof in Turkije en Todra-kloof in Marokko. Ook in Nederland gaapt een gat. De Wij-en-Zij-kloof. Geen attractie, maar een diepe zorg. Theaterfestival Boulevard vindt het haar maatschappelijke verantwoordelijkheid om te helpen de kloof te verkleinen. Tussen 'allochtonen en autochtonen', maar ook tussen rijk en arm, jong en oud, valide en minder-valide. Meedoen is het motto van Boulevard. Langer dan elf etmalen: driehonderdvijfenzestig dagen per jaar.

More2Win

Voor humus of harissa bestaan heldere recepten.

Voor de integratie van voormalige vluchtelingen ook. Op bezoek bij Laika.

Het Antwerpse gezelschap Laika is meester in het ontregelen van logica en sociale codes. Dat bevestigt ook hun muziektheaterspektakel *Cantina*, dat in een grote tent aan de Tramkade plaatsvindt. Tijdens de voorstelling krijgen de bezoekers een lichte maaltijd voorgeschoteld. Al uren van tevoren begint de bereiding. In de mobiele keuken van Laika hakken en snijden zeven kokmutsdragers wortel, kool, uien, knoflook,

komkommer en verse kruiden. Theatermaker en *mâitre de cuisine* Peter de Bie houdt de voortgang in het oog.

In de aangrenzende tent vindt de bereiding van deegwaren plaats. Tot de koks behoren vergunninghouders uit Syrië, vluchtelingen die officieel zijn toegelaten tot Nederland. Hoe ze op Boulevard zijn beland? Dankzij samenwerking tussen het festival en sociale onderneming

More2Win uit Eindhoven. Het zogeheten Refugee Team van More2Win helpt voormalige vluchtelingen om ervaring op te doen bij sport- en culturele evenementen. Het gaat om logistiek, catering en beveiliging. Zo komen ze in contact met Nederlanders, wat hun taalkennis, vaardigheden en zicht op werk vergroot. Het Refugee Team is actief in de vier grote Brabantse steden en in Den Haag.

Dromen zonder drempels

Gastvrijheid impliceert toegankelijkheid. Ook fysiek.

In dat besef treft Boulevard tal van toegankelijkheidsbevorderende maatregelen.

Het festival biedt gebarentaaltolken, begeleiders en audiodescriptie, maar ook menu's in braille, geleidelijnen en drinkbakken voor hulphonden. Online en in drukwerk verduidelijken pictogrammen voor welke specifieke groep een voorstelling toegankelijk is. Vanzelfsprekend biedt Boulevard toiletten voor rolstoelhouders. Een groep jonge onderzoekers van het Liliane Fonds test het festival op toegankelijkheid. Het

festival ontvangt een certificaat én aanbevelingen om de toegankelijkheid nog verder te vergroten. Op zaterdag 11 augustus vindt het Gebarencafé plaats, in het speciaal biercafé van Hertog Jan. Uiteraard spreekt de barmedewerker vloeiend gebarentaal. Zo'n 250 dove en slechthorende bezoekers uit het hele land bezoeken deze derde editie van het Boulevard Gebarencafé. Ook zijn die dag diverse tentjesvoorstellingen met handtolken

toegankelijk gemaakt voor mensen met een auditieve beperking. Op de eerste festivalzondag bezoekt minister Van Engelshoven het Gebarencafé, waar ze in gesprek gaat met de initiatiefnemers. Tot slot werken de dove vlaggendragers van Boulevard samen met ons aan het initiatief Theater met Tolk. Oogmerk van dit initiatief: gedurende het jaar en in heel Nederland theater en concerten toegankelijk maken voor dove bezoekers.

Bezoekers met een visuele beperking krijgen een introductie op de voorstelling Juliet & Romeo van Lost Dog / Ben Duke

Toegift!

Alle rijken hebben twee armen. Maar armen hebben vaak maar één rijk: dat van de zwijgzaamheid. Met geldzorgen loop je immers niet graag te koop. Zo'n 12.500 inwoners van de gemeente 's-Hertogenbosch leven onder de armoedegrens. Theaterfestival Boulevard komt ze tegemoet.

In 2013 brengen de Tilburgse schrijver Anton Dautzenberg en anderen in hun stad de *Quiet 500* uit, een glossy met een cover van schuurpapier. Oogmerk: stille armoede onder de aandacht brengen. Dat lukt. Met steun van enkele miljonairs uit de Quote 500 wordt in Tilburg de eerste Quiet Community opgericht. Inmiddels zijn er zeven, waaronder Maastricht, Rotterdam en 's-Hertogenbosch.

Boulevard en andere Bossche culturele organisaties als Jazz in Duketown, Het Noordbrabants Museum en de Willem Twee werken samen met Quiet. Tijdens Boulevard 2018 bezoeken Quiet-members voorstellingen van Sven Ratzke, Het Houten Huis / De Noorderlingen en BonteHond. Een deel van de Quiet-kaarten werd beschikbaar gesteld via *Geef een Toegift*, een landelijk initiatief dat mede door Theaterfestival Boulevard werd geïnitieerd. Negenendertig festivals in het hele land nodigen hun bezoekers uit om bij aanschaf van een kaartje er eentje extra voor iemand in armoede te betalen. Daarnaast is er een groot gratis aanbod in het festival te vinden, samengebracht in een folder.

BLVRD Theater

Onder het zeildoek van de drempelloze theatertent op het festivalplein komen honderden bezoekers per dag samen. In de middag kinderen met [groot]ouders en BSO groepen bij jeugdtheater en -dans. In de avond volwassenen bij muziektheater van onder anderen Muziektheater Transparant, The Kik en Sven Ratzke. Rond middernacht wordt het zeil eraf gedanst bij de fijnste bands. De programmering in het BLVRD Theater wordt mogelijk gemaakt door respectievelijk Brabants Dagblad, Essent en Hertog Jan.

Bossche Sferen

Bossche Sferen is een integratieproject voor vergunninghouders - hoofdzakelijk voormalige vluchtelingen. Op maandag 6 augustus bezoeken veertig nieuwlanders het festival.

Bossche Sferen stoelt op het zogeheten Sferenmodel van René Gude, de Denker des Vaderlands en filosoof die in 2015 overleed. Zijn model beschrijft hoe we ons tot de wereld verhouden en daar interacties mee aangaan. Dankzij gezamenlijk bezoek aan negen verschillende sferen - waaronder sport, bedrijfsleven, religie, politiek en cultuur - raken statushouders vertrouwd met de Nederlandse samenleving. In 's-Hertogenbosch zijn de Gemeente 's-Hertogenbosch en Weener XL de kartrekkers van dit project waar Bossche culturele instellingen vanzelfsprekend bij aansluiten. In 's-Hertogenbosch zijn de laatste jaren zo'n driehonderd nieuwlanders komen wonen. Veertig van hen bezoeken op maandag 6 augustus het theaterfestival. Boulevard biedt hen onder meer een presentatie, een gezamenlijk denkgesprek, een lunch in Backstage Boulevard en een bezoek aan de Block Box-voorstelling van Benjamin Verdonck.

Yalla Biskleet

Eind 2015, kort na de grote exodus uit Syrië, besluiten Theaterfestival Boulevard, Fietswerkplaats Boschveld en werkgemeenschap De Zoldermannen om asielzoekers van de noodopvang Autotron een fietscursus aan te bieden. Naam van het project: *Yalla Biskleet* oftewel *Wij gaan fietsen*. Nog altijd zijn medewerkers van Boulevard betrokken bij dit succesvolle initiatief, dat eind 2018 bij coöperatie De Copernikkel is ondergebracht. Het accent ligt nu op fietslessen voor allochtone vrouwen. Inmiddels hebben ruim vijfhonderd mensen een fietsdiploma behaald. Bij Pand 18 worden met regelmaat nog fietsen ingeleverd.

THEATERFESTIVAL
BOULEVARD

Schouder aan schouder

“Here am I sitting in a tin can, far above the world”, zingt Sven Ratzke in zijn ode aan David Bowie. Het is een zin uit Space Oddity, een klassieker over eenzaamheid en vervreemding. Moederschap Boulevard kampt daar gelukkig niet mee. We staan en zweven nooit alleen.

Met Elkaar Bosschenaar

Wat is de verbindende rol van de podiumkunsten in de samenleving? Hoe bieden theater- en dansmakers nieuwe inzichten in maatschappelijke problemen? Op donderdag 9 augustus gidst Boulevard lokale organisaties langs inspiratie en antwoorden.

Met Elkaar Bosschenaar verbindt zo'n veertig organisaties die zich inzetten voor de leefbaarheid van de [om en nabij] 153.620 inwoners van 's-Hertogenbosch. Tot het netwerk behoren gemeente, zorg-, onderwijs en welzijnsinstellingen, politie, sport- en culturele partners. Enkele malen per jaar zijn ze bij een van de partners te gast.

Nu bij Boulevard, inclusief bezoek aan enkele voorstellingen en installaties. Er is ook kennisdeling en discussie. Aan de vijftig bezoekende deelnemers, onder wie de burgemeester van 's-Hertogenbosch Jack Mikkers, legt festivaldirecteur Viktorien van Hulst uit hoe kunst de samenleving versterkt. Nazmiye Oral toont voorbeelden uit de praktijk. Zo laat kunst je

nadenken en verbindt het je met anderen. Van woorden naar daden: Boulevard maakt gebruik van uiteenlopende locaties in binnenstad, buitenwijken en ommelanden. Daarnaast heeft het festival een scherp oog voor projecten waarin makers en publiek samenwerken. Tot slot vergroot Boulevard de toegankelijkheid van het festival voor mensen die fysiek, sociaal of economisch drempels tegenkomen.

Cursus Theater [mee]maken

Wie geen ervaren podiumkunstjager is, heeft soms aarzeling te overwinnen. De gratis cursus *Theater [mee]maken* is een antidotum voor degenen die denken dat theater en dans hoofdzakelijk voor anderen bestemd zijn.

In seizoen 2017-2018 start de eerste editie van deze cursus, een project van Theaterfestival Boulevard met ondersteuning van BankGiro Loterij Fonds. Op tien woensdagavonden zien de twaalf deelnemers werk van theater- en dansmakers van Boulevard. Vaak gaat het om repetities van voorstellingen die in wording zijn. Soms leggen de betrokken makers de cursisten een [onderzoeks]vraag voor. Altijd is er sprake van gedachtewisseling. Het mes snijdt aan twee kanten: zowel makers als cursisten danken inzichten en inspiratie aan de ontmoeting.

Zwaan-kleef-aan is een van de uitgangspunten. Elke avond neemt een deelnemer iemand mee: van vriend[in] tot kennis. Wegens succes is in november 2018 een nieuwe cursusronde gestart.

Ministerieel bezoek

Op zondag 5 augustus bezoekt cultuurminister Ingrid van Engelshoven het festival. Geen bliksemvisite, maar een langdurige ontmoeting.

Festivaldirecteur Viktorien van Hulst leidt haar rond, in gezelschap van cultuurwethouder Mike van der Geld.

De minister ziet onder meer de voorstellingen *Waldeinsamkeit* van Benjamin Verdonck en *The Gentle Woman* van mugmetdegoudentand. Ze spreekt met de dansmakers uit het Europese samenwerkingsproject *Performing Gender* en met dove bezoekers in het Gebarencafé. Ook gaat ze in gesprek met andere artiesten en festivalvrijwilligers.

's Avonds treedt ze aan bij de jubilerende *TLKSHW* van Martijn van der Zande. Van Engelshoven: "Wat een prachtig festival. Daar mag 's-Hertogenbosch trots op zijn. Volgend jaar kom ik voor een meerdaags bezoek terug."

TICKETS
& INFO
de ander
ben ik
voor
der

TOILETTE

CRE
201

Fame for all

In 1968 schreef Andy Warhol dat elke mens ooit fifteen minutes of fame zou beleven. Vijftig jaar later viert figuranten zijn profetie op Boulevard.

De onbekende helden en heldinnen, die Boulevard heeft gerekruteerd, spelen mee in *Cantina* van Laika, *Valavond* van Het Houten Huis en *Echte vrouwen joggen in regenpak* van Artemis. In *Dying Together* van Lotte van den Berg en in *25Feet* van 100Hands is het publiek geen toeschouwer maar deelnemer. Nog een stapje verder dan 'stil spel' gaan drie mannelijke bezoekers van *Is this porn? No this is love* van Julie Cafmeyer. Op verzoek van de Vlaamse theatermaker neemt elke speelavond een van hen op de sofa plaats, om de verzande relatie van Julie te bespreken.

Minoux

Een stormloop aan actieve deelnemers veroorzaakt *Minou zwiert met moeder richting eeuwigheid, een levensverlengend dance event*. Tijdens atelierbijeenkomsten en previews laten Minou Bosua [44] en haar moeder Jopie [88] zien dat ouderdom meer is dan gebreken, haperende zorg en euthanasieverklaringen. Deze presentaties voor de voorstelling *Moeder mag niet dood* – in oktober 2018 in première in de Verkadefabriek – eindigen telkens met dansende bezoekers. Wie de kans mist, kan zich zondagavond 12 augustus revancheren: op de klanken van *Lust for life* dansen Minoux, haar moeder, festivalmedewerkers en honderden bezoekers op het openluchtpodium de Boulevard-editie 2018 naar het einde.

Theater Na de Dam

Onder de noemer Theater Na de Dam vinden op 4 mei in Nederland tientallen [jongeren] voorstellingen plaats die aan de Tweede Wereldoorlog raken. Ook in 's-Hertogenbosch.

Veertien Bossche jongeren maken en spelen de beeldrijke openluchtvoorstelling *Ondergrondse*. Zij doen dat onder de vlag van theaterinitiatief Klein Verzet. Inspiratiebron voor deze voorstelling over spelen en schuilen is de zogenoemde clown van Aleppo. In 2016 bouwde hij in zijn gehavende stad een ondergrondse speelplek voor kinderen – zelf overleefde hij het niet. Extra grondstof voor *Ondergrondse* vormen oorlogsherinneringen van oudere Bosschenaren, die de leden van Klein Verzet verzamelen. Centraal in de poëtische voorstelling, die op de Parade wordt opgevoerd, staan voorwerpen – van knuffelbeer tot wereldbol. Zij symboliseren oorlogsslachtoffers uit de erelijst van 764 gevallen in 's-Hertogenbosch. Repetitieplek van Klein Verzet is Pand 18. Gelijktijdig met dit theaterproject ontwikkelen veertien Syrische kinderen een utopische speelplek op de binnenplaats van de voormalige school. Tijdens het Bevrijdingsfestival in 's-Hertogenbosch op 5 mei zetten andere kinderen het bouwen voort.

Uitlokdag

Op de jaarlijkse Uitlokdag voor scholieren is Pand 18 een van de ontvangende locaties.

Jaarlijks zetten Bossche culturele instellingen en makers op een septemberdag hun deuren open voor in totaal ruim duizend vierdejaars leerlingen uit 's-Hertogenbosch en Sint-Michielsgestel. In 2018 vindt de twintigste editie plaats. Pand 18 is een van de gastlocaties. Aan de hand van een speciaal opgezet programma maken scholieren hier kennis met Theaterfestival Boulevard, Kunstbende en Festival Cement.

De Uitlokdag is een initiatief van Bureau Babel, stedelijk bureau voor cultuureducatie, dat op 1 januari 2019 samengaat met Stadsbibliotheek en Muzerije. Naam van de nieuwe organisatie: Babel.

Marieke Schellekens | Wat je ziet is wat je maakt

Makers XS en S

Geen school zonder speelplaats. Dat geldt ook voor het Josephkwartier dat in een oude school is gevestigd.

Tijdens het festival fungeert de buitenruimte opnieuw als ontmoetings- en speelplek: het *Inkt Atelier* van tekenaar/graficus Judith Rosema biedt kinderen elke middag gelegenheid om te knutselen, te tekenen, te schilderen en te experimenteren. De 'eerste indruk', waar het festivalthema aan refereert, wordt hier 'in druk' vertaald.

Meer scheppingsdrift: op de vijf doordeweekse festivaldagen verrijst op het centrale festivalplein de installatie *Wat je ziet is wat je maakt* voor met name peuters en kleuters. Uit een berg materialen ontstaat een kunstwerk. Het concept is van Marieke Schellekens, die met haar team op lichtvoetige wijze *What you see is what you guess* interpreteert voor families.

Het absurde succes van Het Noordbrabants Museum

Het Noordbrabants Museum tart graag het voorstellingsvermogen. In 2016, het vijfhonderdste sterfjaar van Jheronimus Bosch, trok de unieke tentoonstelling van zijn werken maar liefst 421.700 bezoekers uit 81 landen. Met de kersverse expositie van Kamagurka zoekt het museum – partner van Boulevard – opnieuw de grenzen op. Vijf vragen aan directeur Charles de Mooij.

Samen met Boulevard, Stadsbibliotheek en andere cultuurdragers maak je je sterk voor de campagne 's-Hertogenbosch, Cultuurstad van het Zuiden. Dat predikaat is geen Kamagurkiaanse humor?

Nee, absoluut niet. We zijn zonder twijfel Cultuurstad van het Zuiden. Als ik bankier was zou ik het trouwens dé Cultuurstad van het Zuiden noemen. Dit is een levendige stad met een rijke historie. Veelkleurig aanbod, prachtig decor, grote toegankelijkheid. Toch zijn er ook mitsen en maren. Succes leidt vaak tot te grote voldaanheid over

jezelf. De kunst is om ervoor te zorgen dat je een golf creëert die nog hoger reikt dan tot waar je al bent gekomen.

Op do 2 en vr 3 augustus speelt Kamagurka op Boulevard de voorstelling Voorbij de grenzen van de ernst. Onder diezelfde titel exposeren jullie zijn werk tot en met 28 oktober 2018.

Ja, drie grote zalen vol. Ik houd van zijn absurdisme. Toen het idee ontstond, heb ik hartelijk 'ja' gezegd. We tonen zowel twee- als driedimensionaal werk. Strips, cartoons, schilderijen, notitieboekjes, filmpjes van performances en de Kamabot, een robot die op onregelmatige tijden een actuele cartoon van Kamagurka uitstuurt.

Het gaat crescendo met Het Noordbrabants Museum: veel spraakmakende exposities. Zijn jullie inmiddels het Museum van het Zuiden?

Ik zeg wel eens dat wij het meest Belgische museum van Nederland zijn. Hier vind je bij wijze van spreken eerder Rubens dan Rembrandt. Die voorkeur delen we overigens met Theaterfestival Boulevard. Waarin we ook op elkaar lijken: allebei zijn we

bewust van het belang om zowel stedelijk en regionaal draagvlak te creëren als over de grenzen te kijken.

Tel je vaak je zegeningen, waaronder je werk in deze stad?

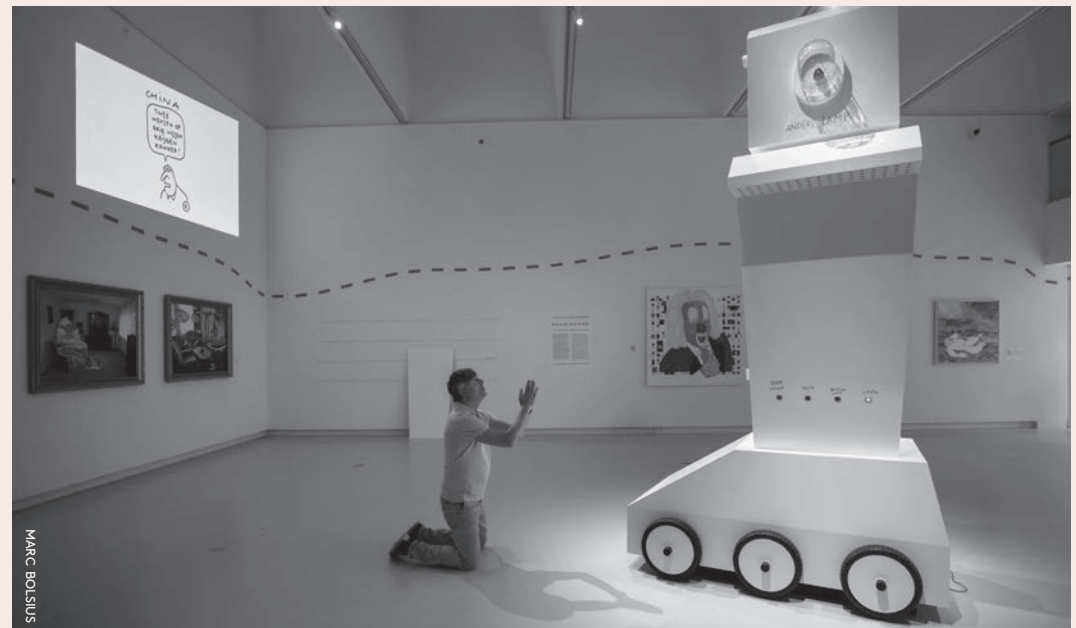
Ja, ik voel grote dankbaarheid. Maar één ding mogen we niet zijn: zelfgenoegzaam. Dan loopt het succes met je weg. In deze stad lijken we te vergeten dat er ook

een periode na het Boschjaar is. Niet dat ik miljoenen Chinezen zou willen binnenhalen. Maar we mogen onze concurrentiepositie niet veronachtzamen."

Hoe maken we de stad sterker?

Door te investeren en te vernieuwen in cultuur én de kwaliteit van het stedelijke decor. Niet door een openluchtmuseum te zijn. Dat is

een kwestie van geld, maar vooral van ambitie. Die delen we met Boulevard. We hebben allebei een hekel aan vage plannen. Om het profiel van de stad aan te scherpen, zijn plannen nodig met kop en staart. Wie ze moet leveren? Degenen die hun brood met cultuur verdienen, maar ook de ondernemers, de gemeente en andere overheden. [EA]

Bondgenoten

We zijn een festival met bondgenoten in verschillende domeinen – van cultuur tot bedrijfsleven. Samenwerking ontstaat vrijwel altijd uit gedeelde ambities en belangen. Wat wij op voorhand met de bondgenoten delen, is de wil om de stad te maken en te dragen.

De onmisbare steun van onze partners is financieel, materieel, logistiek, programmatisch en /of publicitair. Op onze beurt bieden wij bondgenoten voorstellingen, ontmoetingsgelegenheid, kennis, contacten en expertise op cultureel vlak.

In de Dagkrant van de Boulevard verschijnen interviews met zes bondgenoten: Het Noordbrabants Museum [zie linkerpagina], Essent, Quiet Community, Keulse Kar en TLKSHW, Muzerije en Stichting Ondernemerfonds 's-Hertogenbosch [SOCH]. De tientallen andere Bondgenoten zijn te vinden op pagina 100 en 101 van dit boek.

Cultuurstad van het Zuiden

In 2018 voeren Het Noordbrabants Museum, de Gemeente 's-Hertogenbosch en Theaterfestival Boulevard een campagne om de culturele kracht en aantrekkelijkheid van de stad te profileren. Zij zetten onder meer tv-spots in. Oogmerk: bezoekers / toeristen uit de rest van Nederland trekken. Op voorhand een zinvolle campagne, leert bezoekersonderzoek. Zowel het museum als het festival blijkt een culturele magneet. Het is glashelder dat cultuur ook de lokale en regionale economie versterkt. Naast het festival bezoeken velen winkels en horeca.

Blauwe Engelen

Sinds de viering van het vijfhonderdste sterfjaar van Bosch in 2016 beschikt de stad over een opvallende groep vrijwilligers: de Blauwe Engelen. Zij danken hun geuzennaam aan de kleur van hun windjacks en aan het geduld waarmee zij stadsbezoekers en dagjesmensen wegwijs maken in de stad. De Blauwe Engelen zijn ook von Kopf bis Fuß auf Liebe für Boulevard ingestellt. Zowel deze vrijwilligersorganisatie als het VVV bieden we in juni 2018 een presentatie over het festival. In de zomermaanden delen de Blauwe Engelen, van wie een deel ook Boulevard-vrijwilliger is, festivalboekjes, flyers en ansichtkaarten uit in de stad.

Ze zeggen

Zij las net op Twitter. Valt het jou ook zo op dat? Op Facebook zag ik.
Ja, vier sterren kregen ze. Het schijnt dat je het beste.
Ik hoor net van. Kortom: ze zeggen.

Het jaarlijstje van de theatercritici

In de jaarlijkse enquête van de Theaterkrant blikken Nederlandse en Vlaamse theatercritici terug op het podiumkunstenseizoen en noemen ze hun favoriete makers, acteurs en festivals. Tijd voor taart, ontdekken wij in oktober van dit jaar.

Want door de 35 geënquêteerden wordt Theaterfestival Boulevard het meest genoemd als beste festival. De geraadpleegde recensenten werken voor dagkranten [o.a. Trouw, NRC, De Volkskrant, De Morgen, De Standaard], websites zoals www.theaterkrant.nl en het Cultureel Persbureau, en magazines [o.a. Scenes, de Groene Amsterdammer, Dansmagazine, Elsevier]. De Theaterkrant-recensent noemt Boulevard 'het meest compleet'; de Volkskrant-journalist spreekt van een 'mix van vrolijk pleinvertier en inhoudelijk sterk theater'. Volgens de critici is maker/acteur Florian Myjer een van de sterkste nieuwkomers. Toeval bestaat niet: hij is op Boulevard 2018 te zien, in maar liefst twee producties.

Starman is waiting in the sky

Zondagnacht kun je ze zien vallen. Wel zestig per uur: de jaarlijkse meteorenzwerm Perseïden trekt voorbij met – niet geheel toevallig – haar hoogtepunt in de laatste festivaluren. In kranten en op culturele sites beleeft Boulevard die sterrenregen al dagenlang.

De twee monologen over vrouwen in oorlogstijd, Johan Simons - *Verboden Gebied: Vrouw in Niemandland* en Milo Rau | NTGent met *Compassie*. De geschiedenis van het machinegeweer, kregen prachtige recensies. “Compassie blijkt een betekenisloos begrip en schuld een ongrijpbaar monster. De geschiedenis van het machinegeweer is confronterend, soms lelijk en ongemakkelijk theater zonder antwoorden”, schreef Trouw [****], en “Even onthutsend als briljant tweeluik over vrouwen, oorlog en hoe het theater daar mee om moet gaan” stelde de Volkskrant [****]. Over *Verboden Gebied* schreef NRC: “Haar woorden knallen als mitrailleurshots over het toneel, om daarna weer bedachtzaam te fladderen.” [****]

Ook de nieuwe *Block Boxes*, die theatervormgever Theun Mosk ontwierp, bleven niet onopgemerkt. NRC schreef: “De voorstellingen in de *Block Boxes* doen recht aan de impliciete belofte van de buitenkant: intrigerend werk van een hoog abstractieniveau met veel ruimte voor eigen interpretatie.” en in de Theaterkrant [****]: “Je kunt ze afzonderlijk bezoeken, maar ook een passe-partout kopen.

Doe dat vooral. Alleen al om te zien hoe de makers ieder op heel eigen wijze binnen die heldere geometrische vormenblokken een zinsbegoochelend spel spelen met je gevoel voor ruimte.”

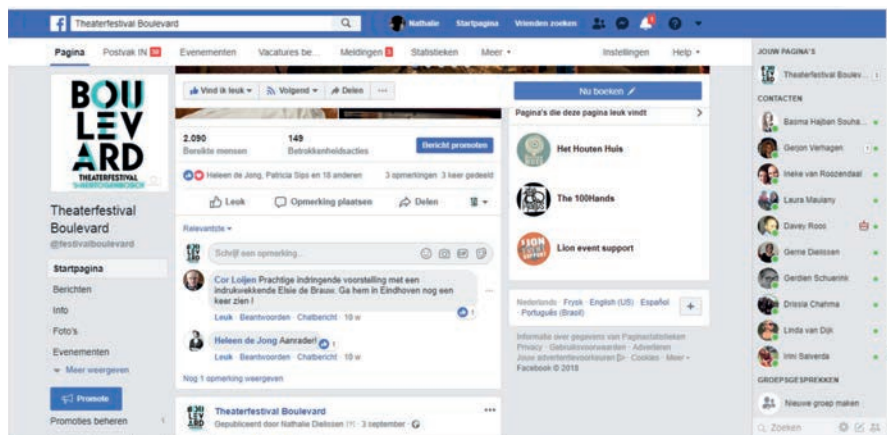
De voorstellingen in Josephkwartier kwamen goed tot hun recht, concludeerde de pers: “Choreografen op Theaterfestival Boulevard spelen met diversiteit en naakt zijn – een sterke keuze”, kopte de Volkskrant [****]. Over *71Bodies1Dance* van Daniel Mariblanca: “Mooi is de abstrahering van emoties. Die maakt de expressie universeler” en over Jija Sohn met *Kyabajo* “Haar beelden zijn prachtig, haar minimale bewegingen to the point: beheerst en een tikkeltje sexy in hoe ze loopt, bukt of zit.”

De NOS kwam filmen bij *.Ball*, van Nasser El Jackson en choreograaf Guilherme Miotto. Radio4 had een mooi gesprek met mezzosopraan Cora Burggraaf, over haar bijdrage aan het *Stabat Mater*-project, een drieluik in drie verschillende Bossche kerken, met drie verschillende kunstvormen: dans, tekst en zang. BNN|VARA filmde bij het *Atelier* van Mounir Samuel, die een zogeheten open atelier hield over zijn onderzoek naar gender en religie. Boulevard kwam ook uitvoerig aan bod in *Volgspot* op NPO Radio 5. [TT]

Let's face Facebook

In 2018 zetten we sterker dan voorheen op sociale media in. Met succes, leren Twitter, Instagram en vooral Facebook. Zowel bezoekers als marketing- en communicatiemedewerkers van Boulevard leveren posts. De digitale waaijer bestaat uit recensies, reacties, foto's, gifjes van Dagkranten van de Boulevard en commentaren. Een keuze uit vierendertig meter scrollen door het Facebook-archief:

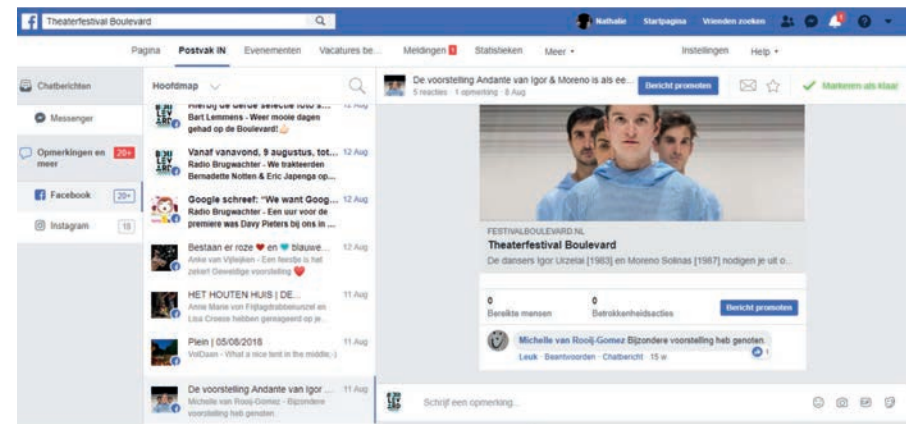
Cor Loijen over *Verboden Gebied. Vrouw in Niemandland* en de najaarstour: "Prachtige indringende voorstelling met een indrukwekkende Elsie de Brauw. Ga hem in Eindhoven nog een keer zien."

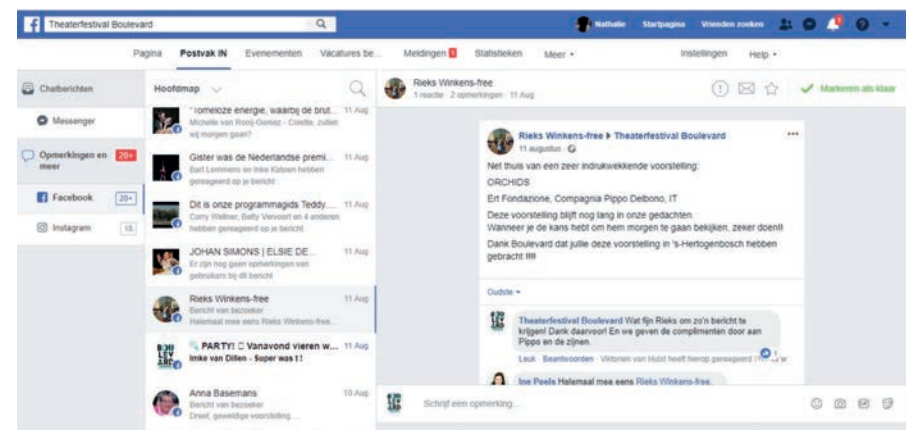
Wanhopige oproep van Cresse Donks: "Hallo! Heeft er nog iemand 1 kaartje over die hij/zij wilt verkopen voor *DREEF* van Schweigman& op 2 augustus om 15.00 of 17.00 uur?"

Anna Basemans over *Gesualdo* van De Warme Winkel en het Nederlands Kamerkoor: "Afschuwelijke wezinwekkend dat extreem fysiek geweld. [...] Ik werd er misselijk van. Ik vraag me af of de mishandelde jongen hier vrijwillig voor gekozen heeft of dat hij bang was zijn baan te verliezen bij weigering. Voor mij nooit meer."

Michelle van Rooij over *Andante* van Igor & Moreno: "Bijzondere voorstelling, heb genoten."

Rieks Winkens over *Orchids* van Compagnia Pippo Delbono: "Net thuis van deze zeer indrukwekkende voorstelling. Hij blijft nog lang in onze gedachten. Als je de kans hebt om hem morgen te zien: zeker doen!!! Dank Boulevard, dat jullie deze voorstelling in 's-Hertogenbosch hebben gebracht."

Quotes

Choreografe **Patricia Okenwa** [GB] van *Stabat Mater* over haar ervaringen in 's-Hertogenbosch: "Normaal nodig je als artiest het publiek in jouw ruimte uit. Zij zijn de vreemden in jouw wereld. Op dit festival voelde ik dat het publiek mij ontving: 'Kom maar in onze ruimte.'" Ongekend en plezierig. Een totaal andere ervaring."

Een bezoeker die via de actie *Geef een Toegift* gratis toegangsbewijzen kreeg: "Voor mij was de drempel om de kaartjes op te halen groot. Maar na twee keer weer omgedraaid te zijn richting huis heb ik het toch overwonnen en ben in de rij gaan staan. Daar ben ik heel blij om! Bedankt voor de leuke, gezellige avond!"

Een vrouw bij **Daniel Mariblanca**: "Ik ben hier voor de tweede avond op rij. Met een goede vriendin. Ik wilde dat zij dit ook zou zien. De worsteling die ik op het podium zie in het lichaam van Daniel Mariblanca is precies de worsteling die ik vroeger bij mijn zoon zag. Hij is twintig jaar geleden aan aids overleden. Nu kan die vriendin van me zien hoe die tijd voor hem is geweest."

Een ontstemde man bij *Dying Together* van **Lotte van den Berg**: "Waarom over een scheepsramp met vluchtelingen op de Middellandse Zee? Waarom over nu? Doe liever iets met de Eerste Wereldoorlog. Die was toch ook erg?"

Een jonge bezoeker, die in de voorstelling *Is this porn? No this is love* van **Julie Cafmeyer** onvoorzien wordt uitgenodigd om actief deel te nemen – een script lezen en enige improvisaties spelen: "Ik had kaartjes voor die voorstelling gewonnen. Via Radio Brugwachter. Nee, eigenlijk ga ik nooit naar theater. Laat staan dat ik op een podium ga staan. Maar ik vond het geweldig. Echt de avond van m'n leven gehad."

Een bezoeker na *Slap and Tickle* van **Liz Aggiss**: "Nu ben ik niet meer bang om oud te worden."

Een vrouw in rolstoel die trouwde de *Voorleessessies* en het *Gesprek van de Dag* bezocht: "Waarom ik steeds kom? Omdat ik op Boulevard en hier in het Josephkwartier als mens benaderd word – niet als gehandicapte. Hier voel ik me gezien. Ik hoor hier ook dingen die anders zijn. Nieuwe dingen. Dat daagt je uit."

Een dame na afloop van *Goat Song* van **Espen Hjort**: "Ik heb nog nooit zo'n mooie voorstelling gezien. Nog nooit. Waar is de regisseur? Oooh, al naar huis? Geef het hem alsjeblieft door: ik vergeet deze avond nooit meer."

De elfde dag

**Niet alleen de taal kent een vergrotende trap. Ook Boulevard.
Dieper en breder, is de editie van 2018.**

Terugblik op de laatste festivaldag met festivaldirecteur Viktorien van Hulst.

Jouw grootste geluksmoment op Boulevard 2018?

Lezen wat vrijwel alle landelijke dag- en avondbladen over ons schrijven. Twee citaten uit Trouw: 'Het lijkt geen twijfel: het Bossche theaterfestival Boulevard ontwikkelt zich tot het meest prikkelende, veelzijdige en gezellige theaterfestival van Nederland.'

Nu was het festival altijd al gezellig, maar de afgelopen jaren is het festival verder uitgegroeid, zowel in de diepte als in de breedte.' De Volkskrant en NRC zijn eveneens gul. We verdienen het ook.

Er ritselt triomf in je woorden

[Lachend] Zeker! Bij de serieuze media en in culturele kringen wek je al snel verbazing als je een groot en breed publiek trekt. Die verbazing slaat bijna om in achterdocht wanneer je veel mensen op de been krijgt voor moeilijke of complexe voorstellingen. Mooi zo, denk ik dan. We halen graag oude aannames onderuit: *what you see is what you guess*. Ik wil graag logenstraffen dat cultuur alleen bestemd is voor het kleine groepje

dat zich in de nieuwste generatie Avant-garde makers verdiept. Over het grotere publiek dat ontvankelijk is voor het onbekende, wordt te vaak neerbuigend gesproken.

Meer geluksmomenten?

Ja, de ingebruikname van *Block Box*, de drie opvallende geometrische figuren die Theun Mosk voor het festivalplein heeft ontworpen. Makers met wie Boulevard al langer in zee gaat, hebben er speciale voorstellingen en performances voor gemaakt.

Sommige voorstellingen zijn stevig

Oh, maar ik heb ook nooit gezegd dat we het makkelijk maken. Zou ik ook niet willen. Het klopt dat we enkele pittige voorstellingen hebben: Milo Rau met Els Dottermans [over de oorlogen in Rwanda en Congo – red] en Johan Simons met Elsie de Brauw [over vrouwen in de Eerste Wereldoorlog]. Ook het geweld in *Gesualdo* lokte reacties uit. Dat blijft me intrigeren: hoe scènes op het toneel afschuw of diep ongemak kunnen oproepen, terwijl we vertrouwd zijn met tv-beelden of foto's van *werkelijk* geweld. Toch is

er na een stevige voorstelling ook veel lichters dat tegenwicht kan bieden. Dat is het voordeel van een veelzijdig festival. En ach, we doen aan nazorg: we hebben terrassen, spraakzame medebezoekers en Bij Anna in het Josephkwartier kun je zelfs een-op-een je hart luchten. Nee, een bezorgd telefoontje van Stichting Korrelatie is uitgebleven. Van Boulevard word je volgens mij ook eerder vrolijk dan somber. Dit festival viert het leven elf dagen lang."

Zuidelijk en zinnelijk

Ja, zo afficheren we ons. Maar we *zijn* het ook. Boulevard biedt niet alleen voorstellingen die de geest of het verstand beroeren. We prikkelen ook de zintuigen.

Veel water dit jaar: DREEF op de Zuiderplas; Lotte van den Berg die festivalgangers naar de kust bij Lampedusa voert; de ingelijste foto van de aangespoelde Syrische peuter Aylan in de voorstelling van Milo Rau.

Nou, de eerste acht dagen was er toch vooral geen water. De extreme temperaturen hebben met name het tentjesbezoek gedrukt. Nog een gevolg

van de hitte was blauwalg in de Zuid-Willemsvaart, waardoor we de performance *Dear friend: wolves have always eaten sheep* van Wild Vlees hebben moeten schrappen. Doodzonde, want het is een actuele voorstelling over Europa en vluchtelingen die de Middellandse Zee oversteken. Tijdens overleg opperde waterschap Aa en Maas dat we beter geen voorstellingen op of in het water kunnen doen. Maar als je geen risico's wilt lopen, moet je geen theaterfestival beginnen. Ook artistiek nemen we risico's. Maanden vóór Boulevard weten we niet altijd hoe een voorstelling zal gaan worden of uitpakken. Maar die onveiligheid zoeken we ook op."

Asbestgedoe in 2015 en 2016, hittegolf en blauwalg in 2018. Tussentijdse conclusie na vier jaar festivaldirecteurschap: saai is het niet

Toch voelde ik me de eerste drie edities onbevangen. Natuurlijk, er zijn elke Boulevard duizend kleine en grote dingen op te lossen. Maar dit jaar had ik voor het eerst een ongerust gevoel: als maar niemand uit een steiger valt, als de erg breekbare voorstelling X maar niet onderuitgaat. Blijkbaar ga je het wantrouwen als het lang relatief goed loopt. Dat had ik ook met moederschap. De eerste drie bevallingen: onbezorgd. Bij de vierde dacht ik: het kind zal toch wel gezond zijn? Overigens kende Boulevard meer tegenslagen dan hitte en blauwalg. Eén voorstelling hebben we moeten schrappen wegens een rughernia; bij *DREEF* had een medewerker een beschadigd trommelvlies; bij *United Cowboys* viel een danser met een blessure een dag uit. Het zegt iets over de kwetsbaarheid van een mens. Je hebt niet alles in de hand."

Hoe ver reikt jouw regie en invloed?

Ver, maar zeker niet grenzeloos. Als Boulevard heb je geen invloed op asbest of extreem weer. Al het andere trek ik me aan: een vuilniszak die rondslingert, een zichtlijn die matig is, iemand die niet goed te woord is gestaan. Daar maak ik aantekeningen van, want ik wil altijd beter. Ik ben geen pleaser. Maar ik vind het nu eenmaal fijn als anderen het fijn hebben, als ze samen iets beleven. Ja, dat is absoluut een zuidelijke trek."

De leus van 2018 is *What you see is what you guess*. Noodzakelijk, dat bezoekers dat beseffen?

Ja, de vorige Boulevard liep 'huis, thuis en herkomst' als een rode draad door de programmering. Nu duikt het thema 'identiteit en gender' in veel voorstellingen op. *What you see is what you guess* is actueel en raakt aan veel: gedrag, kleur, uiterlijk, kleding, leeftijd. Boulevard nodigt uit om verder te kijken dan je eerste aannames.

Wat je op het eerste gezicht nooit van Viktorien van Hulst verwachtten?

Euhm, ik hou erg van strijken. Hele wasmanden vol, bij voorkeur 's nachts. Tegelijkertijd kijk ik dan Netflix, vooral Scandinavische misdaadseries waarin vrouwen een dragende rol hebben. Die combinatie van strijken en kijken, is ook een manier om aan mijn eigen strengheid te ontsnappen. Ik mag niet van mezelf tv-kijken zonder iets anders te doen. Dat vind ik echt zonde van de tijd.

Sinds maart gebruik je regelmatig de term 'Cultuurstad van het zuiden'. Is Boulevard daar een van de vlaggendragers van?

Ja, in voorjaar 2018 hebben we met onder meer de Verkadefabriek, Het Noordbrabants Museum en het Design Museum [v/h SM's - red] ons uitgesproken voor een campagne die recht doet aan de betekenis van kunst en cultuur in deze stad. Die is groot: sociaal en cultureel maar ook economisch. Inmiddels wordt de campagne breed gedragen.

Heeft Jack Mikkers, sinds oktober 2017 burgemeester, het festival bezocht?

Ja, twee dagen, sinds hij terug is van vakantie. Hij zag *Stabat Mater*, Sven Ratzke, Boukje Schweigman en Theater Artemis. Hij beseft het belang van het festival. Dat is plezierig. Overigens hebben alle leden van het college Boulevard bezocht. Afgelopen donderdag zijn we ook gastvrouw /heer voor netwerkorganisatie Met Elkaar Bosschenaar geweest: veertig organisaties, van welzijn, cultuur en onderwijs tot zorg en politie, die zich inzetten voor de leefbaarheid van de stad. Wat me in gesprekken opviel: velen denken dat ze Boulevard kennen, maar zijn verbaasd als ze

de professionele organisatie ontdekken die op de achtergrond werkt. Weinig mensen weten ook dat we als Europe For Festivals-genomineerde in 2017 bij de beste festivals van dit continent horen.

Sowieso kijk je verder dan de stadswallen

Ja, absoluut. Onze voorstellingen komen uit heel Europa, soms van daarbuiten: Afrika, VS, Azië. Verder hebben we dit festival een programma voor zo'n dertig internationale theaterprogrammeurs uit alle windstreken – van India tot Oeganda. Ze zijn enkele dagen bij ons te gast. Zo vergroten we ook onze internationale netwerken. Afgelopen jaar hebben we zelf voorstellingen in onder meer Brussel, Berlijn en Bologna gezien. Volgende week ga ik naar een festival in Bassano. Viermaal B van Boulevard? Toeval. We reisden ook naar bijvoorbeeld Istanbul en Santiago.

In 2019 ben je vijf jaar festivaldirecteur. Nog een wens voor dat lustrum?

Ik zou dolgraag de beschikking willen hebben over meer grote hallen. In Den Bosch zijn EKW, De Gruyterfabriek en Pompen & Verlouw al als locatie afgevallen. Dat beginnen we te voelen. Daarnaast zal de verbouwing van Theater aan de Parade ooit beginnen. Het zal de nood extra groot maken. Vooruit, een oproep, ook aan particulieren: heb je een bijzondere locatie – een enorme kelder, een flinke schuur, een boomgaard, een bos – dan horen we het graag.

BOJ
LEV
ARD

Postscriptum

Postscriptum. Wat Verder Nog Ter Tafel Kwam. Vergeet-ze-nietjes. Wistjedatjes. Variety.
Kortom: teksten die zich in bont gezelschap het plezierigst voelen.

VJF JR TLKSHW

Op de beide vrijdagden en zaterdagden van Boulevard vindt de talkshow TLKSHW plaats. In 2018 is het eerste lustrum.

Martijn van der Zande [41] is NOS-verslaggever, maar bovenal Bosschenaar. Al vijf jaar is hij de samensteller, [eind]redacteur en presentator van talkshow TLKSHW in café de Keulse Kar, op woordworpfstand van het festivalplein op de Parade.

Vijf jaar! Geen jubileum zonder droge snik, want de gasten waren spraakmakend. Enkele namen: Arnon Grunberg, Vincent Bijlo, Martine van Os, Elsie de Brauw en Johan Simons, Alexander Pechtold, Jesse Klaver, Erik van Muiswinkel, Wim Daniels, Oscar Kocken & Patrick Nederkoorn, Dries Verhoeven, [toenmalig] burgemeester Ton Rombouts

en Ingrid van Engelshoven. Tafeldames en -heren waren onder anderen Dieuwertje Blok, Frits Spits, Simone Weimans, Sacha de Boer, Rik van de Westelaken, Herman van der Zandt, Dionne Stax, Maartje van Weegen en Art Rooijackers. Naast de vaste columnisten Mijke Pol en Lucas de Waard leverden Nynke de Jong, Teddy Tops, Jan Beuving en Eric Alink bijdragen. Voor zang en muziek zorgden onder meer Tim Knol, Kiki Schippers, Elke Vierveijzer, Eva Willems, Jelle Amersfoort [met hele band], Kirsten van Teijn en Mathieu en Guillaume. Vaste omlijsting biedt Flunknarf.

All you can art

Het festival biedt veel food for thoughts. Dat wakkert gulzigheid aan. Maar ook de maag wil gehoord worden. Mes en vork in de aanslag voor een terugblik.

In *Cantina* van Laika komt inventieve kookkunst in vele vormen voorbij. Een muziektheaterproductie die ook naar participatie smaakt: voor en achter de schermen nemen figuranten en Syrische vergunningshouders deel aan deze voorstelling.

Ter gelegenheid van *Den Bosch Celebrates Food 2018* ontwikkelen we een food-arrangement. Het behelst een smakelijke ontvangst met Boulevard-petitfour [ze bestaan!] en bezoek aan de expositie *Food is fictie* in Design Museum Den Bosch [v/h Stedelijk Museum] en tentjesteatervoorstelling *De Slacht Sessies*.

Bokjes

Voor wie laatstgenoemde voorstelling miste: *De Slacht Sessies* is een licht-absurdistische voorstelling over mannenvlees. De hakblokmeesters Rogier Schippers en Martijn Crins bieden de bezoeker gepekelde teksten en echte charcuterie van bokjes, haantjes etc. Zij ontwikkelden het concept in samenspel met De Lekkere Man, het lokale cateringbedrijf dat verspilling van mannetjesdierenvlees wil tegengaan.

Tijdens het festival eten dagelijks honderden artiesten, crew-leden en vrijwilligers back stage. Voor lunch en avondmaal wordt ook van [uiteraard deugdelijke] restjes gebruik gemaakt. Kortom: duurzaamheid op je bord. Op het festivalplein springt het hernieuwde LOF in het oog. Een Vlaams etablissement onder de kastanjabomen, waar de liefdes voor fietsen, mosselen, frites en zoveel meer samenkomen.

Martijn Crins/Rogier Schippers | De Lekkere Man | Slachtsessies

Vijfentwintig jaar Frits!

“Wanneer drinken we een biertje Frits?” Het zijn best veel biertjes die hij nog moet drinken, meestal met meisjes, dames. Frits is populair. Voor intimi heet hij Frans. Zo mogen wij hem al vijfentwintig jaar noemen. Vijf-en-twin-tig jaar. Terugblik op een fenomeen.

Ze begonnen samen. Frits de aangever, Max de afmaker. Toen ging Max dood, meer dan twaalf jaar geleden. Nu staat hij hier

alleen. Frits. Een ster. Max is niet vergeten, maar Frits vult de leegte meer dan in. Geen pendelbus van Theaterfestival Boulevard vertrekt zonder zijn zegen.

De eerste jaren waren het bussen van de Brabantse Buurtspoorwegen en Autodiensten, de BBA. Die werden verdreven door Arriva, een Franse multinational, het grote geld. Vanaf die tijd werden er nieuwe bussen gebruikt. Weg heerlijke krakemikkigheid, maar gelukkig mochten de chauffeurs blijven.

Zij en Frits zijn vrienden voor het leven geworden en de vaste Boulevard-bezoekers dragen Frits op handen. Wij ook, iedereen. Een Achterhoeker in hart en nieren is hij, de Zwarte Cross zijn thuis. Ook is hij dagvoorzitter op menig congres. Zijn column in de Gelderlander wordt veel gelezen en in Doetinchem is zijn Oudejaarsconference een groot succes.

Geblokt

Toch zijn er ieder jaar elf dagen zwart geblokt in zijn agenda, voor Theaterfestival Boulevard in Den Bosch. Het keukentrappje

JEAN PHILIPSE

wordt afgestoft, de korte broek een tikje wijder gemaakt, de pet gesteven en zijn vrouw vaarwel gekust. Nooit *nóht* hij, Achterhoeks voor zeuren. Frits is

een blij mens die het leven viert. Zo kreeg hij op de Zwarte Cross afgelopen juli – motto: *Leven vóór de dood* – duizenden bezoekers stil. En minuut lang. Stilte voor de

levenden, niet de doden. Op de Boulevard maakt hij het spannend, zet iedereen en alles op het verkeerde been, laat vrouwen blozen en mannen

wit wegtrekken. Uiteindelijk zit iedereen in de juiste bus en is de voorstelling al vóór het vertrek begonnen. Alle bussen lachen nog tot ver voorbij de bocht. [JP]

Pendelbusgeluk

Volgens taalwetenschappers van Universiteit Antwerpen zijn 'mama', 'papa' en 'daar' de meest voorkomende eerste woordjes die een baby zegt. Bij Frits was dat 'pen-del-bus'. Maar liefst drie lettergrepen.

Al vijftig jaar regelt Frits [zie artikel links] het pendelbusverkeer tussen het festivalplein op de Parade en andere festivallocaties. Voor tienduizenden bezoekers is hij een herkenbare vraagbaak. Zijn jubileum bleef niet onopgemerkt: Boulevard schonk Frits een goudkleurig trapje met inscriptie, dat hij glunderend in gebruik nam.

Tickets & Info

In 2018 krijgt de informatiebalie voor bezoeker *Tickets & Info* de beschikking over een nieuw, ruim en licht onderkomen. Ook de locatie is nieuw: noordzijde BLVRD Theater, met zicht op de Sint-Jan. Andere fysieke verkooppunten voor tickets zijn Theater aan de Parade, het Josephkwartier en de Verkadefabriek. *Tickets & Info* is de plek bij uitstek voor raad, suggesties, advies: welke voorstellingen passen bij mijn wensen en behoeften? De Gidsen – zie pagina 58 – komen vaak van pas.

Tickets & Info biedt ook een oplaadzuil met twaalf aansluitingen, die Essent beschikbaar heeft gesteld. Festivalbezoekers kunnen er gratis, veilig en snel hun mobiele telefoon opladen.

Talentontwikkeling

Talent is een klein plaatsje in Oregon. Maar wie zijn artistieke gave wil ontwikkelen, kan ook dichterbij huis blijven. Boulevard helpt. Met kennis, expertise, repetitie- en presentatiemogelijkheden.

PLAN

Vijf jaar geleden ontstond PLAN, een samenwerkingsverband van Brabantse producenten, podia en festivals, dat de leemte wilde vullen toen Productiehuis Brabant gedwongen werd te stoppen. PLAN bestaat nog altijd.

Oogmerk van PLAN: talent aanwakkeren, ook tegen verdrukking in. Zo krijgt de nieuwste generatie makers van theater, dans en circus de kansen die zij verdient.

Met enkele jonge makers heeft Boulevard meerjarige afspraken. We helpen bij de ontwikkeling van hun artistieke handtekening. Daarnaast verstevigen we hun cultureel ondernemerschap, het publieksbereik ende zichtbaarheid van hun werk. Van de meeste PLAN-makers met wie we in zee gaan, is werk op Boulevard te zien. De makers van 2018: performer Michiel Deprez, [*Slagwerk*], The100Hands [*25Feet*], Sanne Nouws [*Het beste idee voor iedereen*] en Wild Vlees [*Dear friend, wolves have always eaten sheep*]. Jonge Vlaamse makers komen onder meer via het meerjarige talentontwikkelingsprogramma P.U.L.S. – acroniem van Project for Upcoming artists for the Large Stage – van Toneelhuis Antwerpen naar 's-Hertogenbosch. Onder de vlag van P.U.L.S. speelt Kuiperskaai de voorstelling *1095* op het festival.

Broedplaats

Makers van Broedplaats komen graag in Pand 18, het hoofdkwartier van Boulevard aan de Sint Josephstraat. Vooral de twee theaterzalen – een voormalige gymzaal en een oud schoollokaal – zijn geliefd.

Broedplaats is een samenwerkingsverband van Theater Artemis, Festival Cement en Boulevard. Zij geven professionele makers de kans om circa vier weken onderzoek in de disciplines theater, dans of circus te doen. Het eindigt telkens met een studiopresentatie aan publiek. Het vaste Broedplaatspubliek bestaat uit betrokken kijkers, die gesprek en reflectie met de makers aangaan. Onder de vlag van Broedplaats gaan in 2018 de volgende makers aan de slag: Twan van Bragt, Lonnie Gosling, Guus Diepenmaat, Marie Pien, Kajetan Uranitsch, Zarah Bracht, Guilherme Miotto, Minou Bosua, Micha Goldberg, Lotte Boonstra en Bart van de Woestijne. Laatstgenoemde performer en theatermaker onderzoekt in *Invisible to drones* het fenomeen lopen, zowel vanuit een somatische als esthetische invalshoek. Orthopedische eindconclusie: *Broedplaats* loopt als een kievit, mede dankzij de begeleiding van dramaturg en programmateur Nina Aalders [Theaterfestival Boulevard], Leonie Clement [Festival Cement] en Jetse Batelaan [Theater Artemis].

Onderwijspartners

Boulevard werkt gretig samen met [kunst]opleidingen, die de professionals van [over]morgen opleiden.

Een van de partners is Avans Hogeschool in 's-Hertogenbosch. In groepjes ontwikkelen honderdtwintig studenten van de opleiding Communicatie en Media Design [CMD] installaties die in het teken van *What you see is what you guess* staan. Met afstudeerders van AKV | St Joost spreken we over het presenteren van beeldend werk in een performance-omgeving.

Talentontwikkeling staat eveneens centraal in onze relatie met Fontys Hogeschool voor de Kunsten [FHK]. Voor het elfde jaar is Boulevard de plek waar de beste afstudeerders strijden om de *Fontys Entreprijs*. De disciplines van de voorstellingen in Muzerije lopen uiteen van circus tot dans en muziektheater. Winnaars in 2018 zijn choreograaf Maria Sartzetaki met de danssolo *Siberia* en de kunstvakdocenten Hanna Zwaans en Margot Kerstens met de educatieve dansvoorstelling *Ehm*.

Stage en werkervaring

Op diverse afdelingen zijn jonge mensen werkzaam als stagiair of in een werkervaringsplek; bij marketing, programma, internationalisering en techniek. Studenten komen onder meer van NTHV Breda, Avans Academie 's-Hertogenbosch, Theaterwetenschap Utrecht, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten en Sint Lucas Boxtel. In de vrijwilligersploeg, die bergen verzet, behoren ook enkele mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Ateliers

Tussen kiemen en volgroeien ligt tijd. Dat geldt voor alles dat organisch is – dus ook voor voorstellingen. Op Boulevard 2018 tonen makers in **Ateliers** een tussentijdse stand van zaken.

Wie verlangt naar close encounters of the cultural kind kan zijn hart ophalen in de vier Ateliers op Boulevard 2018. In de beeldrijke danssolo *TRANSMOTION*, met de ondertitel *Post studies for Romeo Heart*, wekt choreograaf Dario Tortorelli de mysterieuze entiteit Romeo tot leven.

In de theatersolo *En toen schiep God Mounir* – zie ook pagina 18 – onderzoekt Mounir Samuel de grenzen van geloof, gender en geografie.

Voor haar nieuwe voorstelling *My erotic performance* onderzoekt theatermaker Julie Cafmeyer erotiek en het patriarchaat.

Tot slot zwiert Minou Bosua, jarenlang de helft van cabaretduo De Bloeiende Maagden, met haar hoogbejaarde moeder over de dansvloer in een voorstelling over ouderdom – zie ook pagina 73.

Vrijwilligers

Ze verzetten bergen. Overdag en 's nachts. Ze verzenden grote mailings, bemensen de Tickets & Info-kiosk, delen Dagkranten Boulevard uit. Ze controleren kaartjes, begeleiden mindervaliden, zijn wegwijzer voor verdwaalde bezoekers, en meer, en meer. Dank aan onze onvermoeibare vrijwilligers!

Alain van Eekelen
André de Lange
Angela van den Tillaart
Angelie Marneffe
Angelina den Harder
Angelique Donkers
Angelique Meys
Ank Nijveldt
Ank van Enckevort
Anke Peeters
Anne Horster
Anneke van der Biezen
Anne-Marie Harks
Annemarie Hoog Antink
Anne-Marie van Oers
Anouk van Vugt
Ans Henskens
Antoine van der Putten
Arno Willems
Arnout Maas
Aschwin van Leeuwen
Astrid Rommens
Astrid van den Broek
Astrid van Rooij
Astrid van Tright
Aswintha Vermeulen
Aziz Saeboe
Bart Hulsbosch
Bas Belderok
Bea de Leeuw
Bernadette Woerdman
Bo Cornelissen

Brigitte van den Bergh
Carla Naafs
Carla van den Brink
Carlijn Beers
Carmel Seebregts
Caro Reisinger
Charlotte Apon
Chris van Olmen
Christa Schep
Christel van Hoeckel
Christian Verschuuren
Corry Meijs
Daniëlle Christiaans
Dorien van der Heijden
Eefje van den Dungen
Eke Wouters van Muijlwijk
Elien van der Wijst
Elly van Noorden
Els de Laat
Emilie La Haye
Erik Fiers
Erik van der Waal
Esther van Blerk
Eugenie Bloks
Fay Jansen
Femke Bergisch
Fenne Crielaard
Florian Krentzel
Frank Allard
Frans Dotinga
Frencis Artz
Georgette Mulder

Gerard de Zwart
Gertrude Beker
Gijs de Graauw
Gwylan Scheeren
Halima Bourouiss
Hanneke Frank
Hannie Borsetti
Hans van der Tas
Harold Weert
Heidi van Ginkel
Hein van den heuvel
Helen van de Paverd
Helena Cuijpers
Helena Pegtel-Beukers
Hella Weber
Henk Dolfing
Henk Maas
Henk van Abeelen
Immy Beijer
Ine van der Laan
Ineke Oomens
Ingrid Kempes
Ivy van den Brink
Jac van Esch
Jacqueline de Bruijn
Jan van der Linden
Janine Lamers
Jappie Sytema
Jeanette Blom
Jeanne Sars
Jenny Korthout
Jeroen van Lente

Jesper Bekkers
Jessy van Adrichem
Jo van Gestel
Job Mol
Joep van Vugt
Jolanda Vrolijk
José de Jong
Josje van Eerd
Josje Vierhout
Juliette Schrauwen
Julius van Hulst
Karin Fuchs
Karin Hilterman
Kathalijne Oudhoff
Kees van Schijndel
Kees Vos
Kim van Zwietering
Laiyan Cheng
Laura de Graaff
Laurens Jansen
Lex Floris
Liesbeth van der Steen
Lilian van Overbeek
Linda Robeerst
Linda van de Burgt
Loes van den Boom
Lou van der Graaff
Maarten Schuyf
Marcel Griens
Marga Caalen-Maijer
Marga Loontjens
Margo van der Linden

Margret Fiers-ten Have
Maria van Basten Batenburg
Marian Janssen
Marianne Beelen
Marianne Jansen
Marianne Rombout
Marianne Rouwmaat
Marieke van den Groenendaal
Mariette van Mackelenbergh
Marije den Otter
Marijke Bolwerk
Marjon Kanters
Mark Kortland
Marleen Disco
Marleen van Riet
Marlies van den Elzen
Maureen Jonkergouw
Maurits Ikink
Maury van Loon
Menno Valk
Merlijn Bax
Mireille Borg
Mirte Koerts
Moniek de Nijs
Monique Hebly
Monique van den Boomen
Nanda Mol
Nanda van den Hoogen
Nathalie Jacobs
Nicky van Meer
Nicole de Pree
Niels op den Kelder

Niels van Uden
 Nina Schepers
 Paul de Ruijter
 Peter Ronkes Agerbeek
 Peter van Doremalen
 Petra Tilman
 Petra van Teeffelen
 Petra Verbiest
 Pien van Welbergen-Danen
 Pim van Meerwijk
 Puck Vierhout
 Puck Wagenaar
 Remko van de Laar
 René Borsboom
 René Vogels
 Renske Hornman
 Reyer Dijkstra
 Ricky Sterks
 Rik van Loon
 Rita van Lokven
 Rob van Meggelen
 Robbert van Meijel
 Robin van Leeuwen
 Roos van Rooij
 Rosalie van Loon
 Rosetti van der Heijden
 Ruben Bambacht
 Ruth van der Grift
 Sanne Admiraal
 Sebastiaan Swanenberg
 Sem Gerritsma
 Senja Prince
 Serena van Lieshout
 Siebe Sijbesma
 Silvy Levens
 Simon Kumeling
 Simone van der Maeden
 Soumaya Khalouf
 Stefan Schellen
 Susan Broers
 Susanne van Erp
 Suzanne Schoenmakers
 Suzanne Waals
 Sybe Gratama
 Sylvia Deggens
 Terese Dieden
 Teun van Lith

Thea Niemarkt
 Thea van Liempt
 Theo Jansen
 Theo van Weert
 Thijs Zuidema
 Tim Potjes
 Tina Igel
 Tineke van Rijn
 Tom Seebregts
 Ton Stassen
 Ton van der Vorst
 Tonnie van Gestel
 Vera Kuilboer
 Veronique Kilian
 Vincent Roes
 Vincent van de Pol
 Vivianne Dumasy
 Ward in 't Veld
 Wies de Groot
 Wilma van der Aalst
 Yorin de Best
 Yvonne van Abeelen

Vlaggendragers

Aschwin van Leeuwen
 Frank Allard
 Hanneke Buenen
 Monika Kowalewska

Stichting Vrienden Theaterfestival Boulevard

Op 24 juli 2018 stijgt het kwik in 's-Hertogenbosch naar tweeëndertig graden. Bij een notaris in de stad loopt het zelfs op naar vijfendertig. Oorzaak: een warmhartige daad. Stichting Vrienden Theaterfestival Boulevard ondertekent haar oprichtingsakte.

De Vrienden willen de ambities van Boulevard helpen verwezenlijken. In kort bestek: spraakmakende [inter]nationale programmering bieden, bijzondere [co]producties creëren en de toegankelijkheid voor iedereen bevorderen.

Voorzitter van het bestuur Stichting Vrienden Theaterfestival Boulevard is Anne van de Ven. Trouw bezoeker, XL-hart voor kunst en cultuur. Over nut en noodzaak van vriendenclubs: "Overall zorgen ze voor extra investeringen en een spaarpot voor onvoorziene zaken. Van Willem Twee tot Kasteel Heeswijk. Als je kijkt naar de grote betekenis van Boulevard, dan is zo'n brede club van ambassadeurs onmisbaar."

Elf dagen bezocht ze editie 2018. Ze zag, luisterde, sprak. Over haar ontmoetingen met bezoekers: "Het verbaast me eerlijk gezegd dat veel mensen die het festival zo sterk waarderen geen Vriend zijn. Nou ja: nog niet." Want het bestuur van de

Vrienden heeft een wijdvertakt netwerk en veel daadkracht. Met een vrolijke voetnoot van Anne: "Uiteraard kom je bij kringen van Rotary, Lions en sociëteiten uit. Die heb je nodig. Maar we willen veel ruimer op zoek. De stad draagt het festival." Tegen de vierhonderd leden telt de Vriendenclub op dit moment. Anne verwacht dat dat nog flink kan groeien. "Het heeft ook met bewustzijn te maken. Veel mensen zijn wel betrokken, maar staan er niet bij stil hoeveel voorbereiding het festival kost. Een kleine ploeg is er gedurende het hele jaar mee bezig. Boulevard is niet alleen die elf dagen in augustus! Als je dat weet, kijk je ook anders tegen het festival aan."

Extra reden om lid te worden, zijn de voordelen die je geniet. Zo zijn de Vrienden op 6 december 2018 per bus naar Genk geweest om *True Copy* van Berlin te zien – een van de toonaangevende voorstellingen op Boulevard 2019. Als Vriend zit je dicht bij het vuur: previews, nieuwsbrieven, ontmoetingen met makers.

Anne, die in Den Dungen een bed & breakfast heeft, hoopt ook dat de Vrienden kunnen bijdragen aan de hospitality. Elk jaar zoekt het

festival plekken waar makers en medewerkers-van-buiten-de-stad tijdelijk kunnen verblijven. Zelf had ze tijdens Boulevard de technische ploeg van *BonteHond* onder de pannen. Geen spijt van, zegt de voorzitter. "Het was plezierig. Het maakt je blik ook ruimer." Een kwestie van tijd, dan kan de afkorting BFF – honderdeenenzestig miljoen vindplaatsen op Google – eindelijk van haar troon gestoten worden: leve Boulevard Friends Forever!

Vrienden

Op Spotify vind je 381 titels van groepen, albums en songtitels waar het woord Friends in voorkomt. Da's voor pakweg elke vriend van Boulevard één muziekje. We zingen het uit: dank dat jullie ons steunen!

Anne-Miek Nelissen-Hanssen
Ton Nelissen
Stagelight
Abel Accountants
NW25

Aart Harder
Adje Verhoeven
Adri Henskens
Adri van Hezik
Albert van de Sande
Alda Pellemans
Aleid Jolink
Alfons Goossens
Alie Bakkenes
Anita van Dam
Anita Mulder
Anja van den Elshout-van Zon
Anja Goijaerts
Anke Milbradt
Anke Verlouw
Ankie Til
Anna Basemans
Anna van Kroonenburg
Anna Schijvens
Anne van de Ven
Anne Marie Grootveld
Anneke Krop
Anneke Schroder
Annelies van Niedek
Annelies Overmars
Annelies de Ridder
Anneloes Brand
Annemarie Bolhaar

Annemarie Bon
Annemarie van Esch
Annemarie Hageman
Annemarie Hoog Antink
Annemarie Kok
Annemarie Pijnappel
Annemarie van Pruysen
Annemarie Schrauwen
Annemiek van der Lee
Annie van Vugt
Anouk Lens van Rijn
Ans Buys
Ans Lekkerkerker
Ans Bouwmans
Anthonie Zoomers
Antoinette van Vugt
Ap de Vries
Arno Schamp
Aschwin van Leeuwen
Barbara Advocaat
Beja Derkx
Bep van den Oetelaar
Berdine Schijvens
Bert van den Boomen
Bert Verbruggen
Bonne Pander
Brigitta Bossink
Brigitte Rijshouwer
Carin van Berkel
Carine Eijsbouts
Carmen Beekwilder
Caroline Wijdeven
Caspar America
Cecile Bekkers

Cees van Laarhoven
Chantal Ewalds
Chris Broekmeulen
Chris Janssen
Christel Verbruggen
Coby Gijsbers
Cokky van Dongen
Cor Loijen
Cynthia op den Brouw
Daphne van Rosmalen
Derk Oorburg
Diana van Bokhoven
Dini Borrani
Dio Hornman
Dirk Mettes
Dorien Gorthuis
Dorien de Nijs
Dorrie van Bracht
Ed van Helvoirt
Edith van de Kamer
Eef Jansen
Eefje van den Dungen
Elian Stienen
Elian Wijnakker van der Linden
Elise Quant
Ellen Caron
Ellen Hoedjes
Ellen Loozen
Els Bruurmijn
Els Heesen
Emilie van den Meerendonk
Emmy van Steenderen
Eric Koopmanschap

Eric-Jan Broeken
Erik Verbruggen
Erik Versteijnen
Erna Baeten
Ester Wijnen
Esther Leermakers
Esther de Ruiter
Evelien Gerrits
Femke Klein
Fieke Barten
Francien van Kempen
Francis Witmer
Frank Allard
Frank Jans
Frank Verscheure
Frank Vullers
Frans Baudoin
Frans van Dooremalen
Frida Rouppe van der Voort
Gé de Jongh
Geert Overdam
Geny Visbach
Gerard Velders
Gerrit van Roekel
Gert Jan Schimmer
Gertie Teunissen
Gert-Jan van Dijk
Gerty Roosen-Bijveld
Giel Vekemans
Gijs de Graauw
Go Zegers
Greet Strijker
Greetje Senhorst
Guido Demaret

Guliel Schuwer
Guy van Hulst
Hanna van den Bosch
Hans Berendsen
Hans Buurman
Hans Dona
Hans Claudemans
Harry Eijkenboom
Harry Groenland
Harry van Haren
Harry Roosen
Heidi Coolen
Hein Pessers
Hélène Strijland
Hellen Sterkens
Henk Hendrix
Hennie Wijgergangs
Herman Durville
Herman Huijbregts
Herman van Hulst
Herman Lerou
Herman Plagge
Hester Klein Tijssink
Hetty Willems
Ien Delst
Ilse Staps
Ineke van Lent
Ingrid van den Besselaar
Ingrid van Rooij
Irene Overdam
Jaco Reijrink
Jacomien de Bruin
Jacomijn Hendrickx
Jacque de Bruijn

Jacques Baartmans
Jacques van Geffen
Jan van der Horst
Jan Kastelijns
Jan van Mourik Broekman
Jan Wijers
Jan Erik de Wildt
Jan Pieter van Lieshout
Janine Nieuwenhuysen
Janny Baijens
Jeanette Charpentier
Jef Costenoble
Jeroen Hoedjes
Jeroen Tolmeijer
Joanne Muller
Joep van den Akker
Joep van Vugt
Johanna van Dijk
John Stohr
Joke Nijenhuis
Joke Wissing
Jolande van Cooten
Jony van Beers
Joop van den Berk
Joop Fiedler
Joost van der Ham
Jos van Bortel
Jos Compen
Jos Eggenkamp
Jos Peters
José Geerts
José van der Stappen
José Straver
Judith Hendrickx
Karel van Duijvenbooden
Karin de Bruin
Karin van der Heijden
Karin van de Wetering
Kees Botschuijver
Kees Remijn
Keimpe Burghout
Kim Savage
Kitty van Tilborg
Kor Voermans
Laura Hazebroek
Leon van den Meerendonk
Léon Reijner

Lex van den Eng
Liek Henskens
Lies Frankhuyzen
Lily Mollet - Hermes
Lucie van den Goorbergh-
Tonnaer
Lydia Clerkx
Madeleine Melman
Magda Maurice-Bokslag
Maino Remmers
Maja van Dongen
Maja Willemsen
Marc Bozon
Marc Eysink Smeets
Marc van Helvoort
Marc Smeulders
Marcel Kok
Marcel Olij
Marcel van Oss
Marga Groot Zwaaftink
Marian Baardwijk
Marian Janssen
Marianna van Vugt
Marie Louise Filippini
Marieke Ebben
Marieke Knook
Marieke Smeets
Mariëlle Langerwerf
Mariët Paes
Marij Sweep
Marinus Schonk
Marion Sessink-Bogaers
Marion Verschuijten
Marjan Reijrink
Marjo Henskens
Mark Savage
Marlies van Elk-Van Ooyen
Marlies Kock
Marlies Lerou-Blommestijn
Marloes Verhagen
Marusjka Lestrade-Brouwer
Maurice van Brakel
Meggy van Kruijsdijk
Menso Westerouen van
Meeteren
Micha van den Oord
Michiel van der Velden

Mieke Postma
Mieke Smit
Mieke Thomas
Miguel Hoofst van
Huijsduijnen
Monic Janssen
Monique Gerritsen
Monique Schamp-van
Wijngaarden
Monique Schouten
Monique van Weert
Nanda Mol
Neeltje Wijtvliet
Nel van den Boer
Nelleke van Wijk
Netty Dielissen-van Duuren
Nicole Croes
Nicoline Maes
Nicolle van den Hurk
Niels op den Kelder
Nienke Stuiver
Ondine Kruse
Paul van Poppel
Paul Seeley
Paul Speckens
Paulien van der Krabben
Pauline Berendsen
Pauline Laken
Peter Sallaerts
Peter van der Klok
Peter Peeters
Peter van Soest
Peter Sprengers
Peter Winkens
Piet van Helvoort
Piet van Rens
Piet Hein Baelde
Pieter Hogendorf
Pieter van den
Nieuwenhuizen
Pieter van Sleuwen
Poll Breek
René Bokslag
René Dullaart
René Papavoine
Renée Hogeland
Rian Janssen

Rianne Kootstra
Riekie Winkens
Riet van Oosterwijk
Rinie Vugts
Rob Wiegman
Robert Dijkhuis
Robert van Rijssel
Robin Heukels
Roland van Amelsfoort
Roland van Rossum
Ron van Zelst
Roos Reijnen
Rosie Severens
Roy van de Kallen
Ruben Meeboer
Ruth Maas
Ruud Gerards
Ruud van de Ven
Sabine Walstra
Saskia van Heerde
Saskia van de Sandt
Studio Orka
Susan van Gorp
Sylvia Böcker
Tamara de Gruyter
Tecla Hessels
Thea Goossens-de Jong
Theo Dielissen
Thérèse Westerouen van
Meeteren

Thérèse Siteur
Thérèse Verbiest-van Rooy
Tineke Smild
Tineke van Rijn
Ton de Coster
Ton Joore
Ton Lensen
Ton Punt
Ton Verhoeven
Tryntsje van Vessem
Uke Draisma
Victor Visker
Wendy van Grieken
Wil van Hulst-Merkus
Wilfred Strijland
Willem van Aarle
Willem Budding
Willem Kolsteren
Willem Rog
Wilma de Boer
Wim Dijkstra
Wim van den Goorbergh
Wim Helms
Yaya Timisela
Yvonne America-Dekkers
Yvonne Tas
Yvonne te Morsche

Subsidiënten / Begunstigers

's-Hertogenbosch

Provincie Noord-Brabant

FONDS
PODIUM
KUNSTEN
PERFORMING
ARTS FUND NL

VSBfonds,
iedereen doet mee

FONDS 21

BankGiro Loterij FONDS

dioraphte

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

Partners

essent

STAGELIGHT

avans
hogeschool

Hogeschool voor de Kunsten

DEN
BOSCH
CELEBRATES
FOOD

KONING
WILLEM I
COLLEGE

KLEEF-
KRACHT
STREEK
PRINT

arriva

CANON
BUSINESS
CENTER
NEDERLAND

BIM
maakt
ondernemer
mogelijk

brabantWater

The CreSion-Lab
CREATIVE COMMUNICATION COMPANY

Fabrique

Hutten
Altijd meer aandacht

GOLDEN TULIP
HOTEL CENTRAL

MÖVENPICK
Hotel 's-Hertogenbosch

ORANGERIE
THE COOKING CHURCH

de hege heide
natuur & landschap

stichting PEP
Gezamenlijke heren van de Parade

SOCH

KRING VRIENDEN
VAN 's-HERTOGENBOSCH

GASTVRIJ
's-Hertogenbosch

VISIT
BRABANT

DE ROIII E IENEN
STAGING CONCEPTS

Yell &
Jonkers

HBW
HENK BOER WINERY

WON-
DER-
LND
VORMGEVING

Culturele Partners

Organisatie

DIRECTIE

Viktorien van Hulst

Artistiek en zakelijk directeur

PROGRAMMERING

Tessa Smeulers

Programmacoördinator en
programmeur festivalplein Parade

Nina Aalders, Vincent Wijlhuizen

Programmeur Josephkwartier

Wendy Moonen

Programmeur straattheater

Florien Boonman, Dirk Verhoeven

Programmeur muziek festivalplein Parade

Job Rietvelt

Medewerker internationalisering

Max Gruson

Stagiair programmering

Peggy Olislaegers, Bregje Maatman

Programma-adviseur

FINANCIËN

Olaf Redering

Controller

Marianne Becks

Administrateur

Leonie de Bot

en coördinator kaartverkoop

Administrateur [interim]

MARKETING & COMMUNICATIE

Nathalie Dielissen

Hoofd marketing en communicatie

Coralie den Adel

Doelgroep marketeer

Teddy Tops

Medewerker marketing

Gido Broers

en communicatie en redacteur

Medewerker marketing

Maartje Remmers

en coördinator infobalie

Karin Jonkers

Medewerker marketing

Mariëlle van der Wardt

Grafisch vormgever en fotograaf

Jean Philippe

Technisch adviseur

Eric Alink

Fotograaf

Wendy Lubberding

Hoofredacteur dagkrant

Liselotte van Veenendaal

Vertaler

Saffira Buré

Stagiair marketing en communicatie

Medewerker kaartverkoop

GASTVRIJHEID

Pepijn Muller
Luuk Drijfhout van Hooff
Tessa van Bergenhenegouwen
Annemarie Kok

Kim van der Weerden

Rick Hooijberg, Anne Broeren
Frans Miggelbrink
Yente van Hulst
Dries Himpe

PRODUCTIE

Stephan Grilis
Willem de Leeuw
Florien Boonman, Nanda de Reuver
Stijn van Kessel,
Marieke Schellekens,
Sanne Reichert
Kim van der Weerden
Lysanne van Esch
Ilse Aarts, Merel Meulmeester
Jens van Schijndel
Marianne van Andel,
Marijn Roelofsen,
Douwe van Doornewaard
Rick Hooijberg
Hans Struik

Hoofd horeca
Horeca medewerker
Horeca medewerker
Hospitality coördinator,
zakelijke markt en Vrienden
Hospitality coördinator artiesten
en medewerkers
Medewerker toegankelijkheid
Festivalgids
Medewerker artiestenbalie
Assistent gastenprogramma

Hoofd productie en techniek
Productieleider podia en locaties
Programmaproducent

Vormgever festivalpleinen
Producent festivalplein Parade
Producent Fontys-theater Muzerije
Vrijwilligerscoördinator
Locatiemanager festivalplein Parade

Locatiemanager
Medewerker Pand 18
Beheerder opslagruimte

BESTUUR

Mieke Geeraedts
Georges de Méris
Clemens Bolhaar
Ans Buys
Theo Verbruggen
Ap de Vries [tot 3 september]

COMITÉ VAN AANBEVELING

Adelheid Roosen
Frank Houben
Hans Dona
Harry Hendriks
Jet Bussemaker
Louis Tobback
Paul Rüpp
René van Brakel
Ton Nelissen
Ton Rombouts
Wim van de Donk

BESTUUR STICHTING VRIENDEN

Anne van de Ven
Jeroen Tolmeijer
Bert van den Boomen
Georges de Méris
Marco Goyaerts

Voorzitter
Penningmeester

Voorzitter
Penningmeester

Colofon

Herinneringsboek 2018 is een uitgave van
Theaterfestival Boulevard 's-Hertogenbosch.

Samenstelling: Nathalie Dielissen,
Viktorien van Hulst
Eric Alink
Redactie: Eric Alink
Tekstbijdragen: Viktorien van Hulst
Jean Philipse
Bart Smout
Teddy Tops
Grafische vormgeving: Karin Jonkers |
Yell & Yonkers
Druk: PreVision

Postbus 1704
5200 BT 's-Hertogenbosch
www.festivalboulevard.nl
073 6124505

 @tfboulevard /festivalboulevard festival_boulevard

**Gereserveerd:
1-11 aug 2019**